Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. | ЧИСЛО 101. | ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СУБОТА, 30-го ЦВІТНЯ, 1921. | VOL. XXIX. | No. 101. | JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, APRIL 30, 1921. | THREE CENTS

Палата послів ухвалює великі суми на фльоту.

396 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ НА РІК НА КОРАБЛІ.

ВАШІНҐТОН, 28. цвітня. — Палата послів ухвалила нині буджетовий закон, на основі котрого видатки на фльоту будуть виносити 396 міліонів долярів.

За внесеннєм голосувало 212 конґресменів, проти 15. Демократи пробували переперти резолюцію, поручаючу президентови Гардинґови скликати межинародну конференцію в справі розброєння, але републиканці масово голосували проти сеї ухвали, і вона упала.

Все таки принято поправку до буджетового закона, після котрої ухвалені на будову фльоти гроші мають бути ужиті передовсім на розпочаті уже будови.

ДЕБАТА НАД МИРОВОЮ РЕЗОЛЮЦІЄЮ.

ВАШІНҐТОН, 28. цвітня. — Сенатор Лодж, провідник більшости в сенаті, заявив, що сенат сподіється ухвалити мирову резолюцію сенатора Накса в суботу пополудни.

Дебата над резолюцією почалася уже вчора. Проти резолюції промовляли сенатори Андервуд та Нелсон. Хоч Лодж говорив, що зі сторони републиканців ніхто не буде говорити проти резолюції, мимо сего говорив Нелсон, републиканець, пятнуючи сю резолюцію як зраду Франції, якій ся резолюция дає до зрозуміння, що Америка не дбає за її терпіння. Він противився резолюції, бо резолюція має проголосити мир межи Злученими Державами та Німеччиною, тоді як Злучені Держави війни Німеччині не виповідали, а лише ствердили, що Німеччина уже війну проти Злучених Держав почала.

РЕЗОЛЮЦІЯ ЗА РОЗСЛІДЖЕННЄМ КРАВЕЦЬКИХ ЮНІЙ.

ВАШІНҐТОН, 28. цвітня. — Сенатор Мозес вніс резолюцію в сенаті, щоби сенат розслідив юнії кравецьких робітників; своє внесеннє сенатор попирав закидами проти кравецьких юній, які мовляв є осередком радикальної пропаґанди в краю, які стремлять до перебрання кравецьких шап на державу, а яких діяльність здержує витворюваннє. Резолюція постановляє, що розслідити мают кравецькі юнії в Ню Йорку, Бостоні, Філаделфії, Балтімор і других містах та що слідством має занятися сенатовий комітет для виховання і праці. Слідство має бути переведене як найскорше. Резолюція каже, що кравецький промисл виробляє річно товару на яких пів біліона долярів, але через неустаючі страйки в промислі робітники виробляють лише 75 процент сеї скількости, через що убрання дуже дорогі.

ЗЕЛІЗНИЧІ ЮНІЇ ОБСТОЮЮТЬ ПРИ „АМЕРИКАНСЬКІЙ СТОПІ ЖИТЄВІЙ".

ШІКАҐО, 28. цвітня. — У відповідь на домаганнє зниження заплати зелізничим робітникам, предложене якими 100 американськими зелізницями Федеральній Зелізничій Робітничій Раді, зелізничі юнії зажадали від сеї Ради, щоби вона своєю властю помогла робітникам удержатися на „американській життевій стопі".

Представитель зелізничих юній говорив, що теперішний застій в промислі Америки не є природний, але викликаний штучно ґрупою американських банкирів, котрі здержують поступ усего промислу на те, щоби дістати його в свою необмежену власть. Він вказував на те, що ціни в подробичній торговлі падають так мало, що се не дає Раді права обнижати заплату. Американські робітники привикли до певної життевої стопи, яку вони називають американською життевою стопою; позбавляти американських робітників життя, до якого вони звикли, се нелюдяно.

ВЛАСТИТЕЛІ КОРАБЛІВ РОБЛЯТЬ ДАЛЬШЕ УСТУПСТВО МОРЯКАМ, ЩО ГРОЗЯТЬ СТРАЙКОМ.

НЮ ЙОРК, 28. цвітня. — Властителі кораблів на Атлянтийськім та Тихім Океані знов обнижили свої домагання, поставлені грозячим страйком морякам; кажучи, що вони се роблять лише на те, щоби вдоволити адмірала Бенсона, голову федеральної корабельної ради, властителів кораблів згодилися домагатися від робітників згоди не на 25-процентову знижку заплати, але на 15-процентову, як се пропонував американський уряд через адмірала Бенсона.

Провідники моряцьких юній заявили, що робітники не згодяться навіть на таку знижку. Завтра має відбутися остаточний мітинг обох сторін у Вашінґтоні, на котрім пропозиція властителів буде офіціяльно предложена юніям.

КОНҐРЕС ПРОТИ ФЕДЕРАЛЬНОГО ЗАКОНА ПРО ОЩАДЖУВАННЯ СВІТЛА.

ВАШІНҐТОН, 28. цвітня. — Комітет палати послів для межистейтової торговлі відкинув пропозиції вносити в конґресі якийнебудь закон про ощаджуваннє денного світла. Через те треба сподіватися, що конґрес такого закона не буде навіть дебатувати.

ГУВЕР КАЖЕ, ЩО ПРОМИСЛ АМЕРИКИ ІДЕ ДО ЛІПШОГО.

АТЛЕНТИК СИТІ, 28. цвітня. — Промовляючи на річних зборах американських торговельних палат, Герберт Гувер, секретар (міністер) торговлі, заявив, що положеннє американського промислу тепер показує, що він іде до кращого.

ВЕЛИКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ ПРОТИ ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНА

В середу, дня 27. цвітня, відбулося в Ню Йорку в великій сали Лексинґтон Опера Гавз велике протестаційне віче проти анти-іміґраційного закона, котрий тепер стоїть під обрадами конґресу. Віче скликано жидівським товариством помочи іміґрантам, але на ньому виступали бесідники з ріжних націй, межи инчими конґресмени: Чендлер з Ню Йорку, І. Зіґел з Ню Йорку, та Ворд з Норт Каролайни; майор Ля Ґвардія, предсідатель нюйорської ради олдерманів (міської ради) та суддя найвисщого суду Меккрейт. Пять тисяч зібраних вічевиків винесло резолюції проти законів, обмежуючих іміґрацію.

ОРҐАНІЗУЮТЬ РОБІТНИЧИЙ БАНК.

Філаделфійські робітничі юнії носяться з пляном зорґанізувати великий робітничий банк з капіталом 100 міліонів долярів. Капітал має бути розділений на 5,000,000 уділів по 20 долярів кождий. Шери мають бути продавані лише членам робітничих юній.

Робітничі юнії сподіються богато зі сего пляну. Вони хочуть увільнити робітничі гроші з рук банкирів, котрі уживають їх гроший з великою користею для себе, а аґітують проти робітничих юній та проти робітників.

Якби орґанізація філаделфійського банку повелася, то се бувби уже другий робітничий банк в Злучених Державах. Першим банком являється Нешенел Кооператив Бенк оф Ді Брадерґуд оф Локомотив Енджінірс в Клівланді, котрий зорґанізовано минувшого літа зі закладовим капіталом одного міліона долярів, а котрий має нині уже кілька міліонів долярів робітничих ощадностий.

ЧЕРЕЗ БЕЗРОБІТТЄ ЗМЕНЧУЮТЬСЯ ОЩАДНОСТИ РОБІТНИКІВ.

Як виказує др. Джан Ендрус, секретар Американського Товариства для Робітничого Законодавства, банкові ощадности американських робітників від початку безробіття значно зменчилися. З одних ощадностий, зложених робітниками в американській почтовій щадниці, винято в місяцю марті понад 2 міліони долярів. Причиною винимання ощадностий, є те, що через безробіттє робітники мусять жити своїми ощадностями.

ПОЛЮЮТЬ НА КОРАБЕЛЬ, ЩО ВОЗИТЬ ГОРІВКУ.

Як доносять з міста Болтимор, кілька департаментів американського уряду слідить за прогульковим кораблем, котрий називається Палестайн, а котрий мав заївати в неділю до одного з заливів в Калверт Кавнті. На яхті має бути велика скількість алькоголічних напитків, та велике число ріжної збиранини чужинців, узброєних в рушниці. Урядники прогібіційні докладають всіх старань, щоби піймати корабель ще, заким він випливе зі заливу. Начальник податкового уряду в Болтимор каже, що він має вістки, що на кораблі є від 200 до 500 бочок горячих напоїв та що властитель корабля хоче перепачкувати алькоголь, не платячи мита.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Нинішне число „Свободи" виходить в збільшеному обемі з причини, що число понеділкове не появиться ізза свят.

ХОЧУТЬ ЗАВЕСТИ ДВА І ПІВ ЦЕНТОВІ МОНЕТИ.

ВАШІНҐТОН, 27. цвітня. — Конґресмен Епелсбай вніс законопроєкт, щоби федеральні менниці почали чеканити мідяні монети вартости 2 і пів цента, на котрих має бути образ Теодора Рузвелта, дата його уродження і смерти. „Правні межі" сеї монети має бути 40 центів, то значить, що кождий чоловік обовязаний приняти довг тою монетою до висоти 40 центів. Вона має бути більша від одноцентової монети.

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Поспішний поїзд ч. 64. Пенсилванійської зелізниці, що їхав з Питсбурґа до Філаделфії, вискочив в середу рано з шин коло міста Алтуна, в Пенсилвенії. Поїзд складався з льокомотиви, воза на пакунки, чотирох возів до сидження і трох возів до спання. В наслідок катастрофи машиніст поїзду був ранений легко, а кількох пасажирів почуло сильно етрясеннє. Шкода через катастрофу невелика. Причина випадку невідома.

АРЕШТОВАНО УРЯДНИКА, ЯКИЙ ДРУГИХ АРЕШТУЄ...

БОСТОН, 27. цвітня. — За те, що шериф Ерл Блейк з Плімавту не предложив відомого банкового „чародія" Чарлса Понці на виставлений шерифови судовий наказ „гебіас корпас", судля найвисшого суду в Сафовк Кавнті казав арештувати шерифа за непослух судови. Тепер шериф старається відістати на волю на основі просьби о наказ („гебіас корпас" Шериф борониться тим, що йому не вільно віддавати вязня, який находиться у федеральній тюрмі стейтовим властям.

Судовий наказ , якого не послухав шериф, се відомий в конституційних ґарантіях „рит оф гебіас корпас", котрий видає на просьбу арештованого або його приятелів суддя, приказуючи шерифови до якогось часу предложити в суді особу арештованого та подати причину його арештовання.

АВТОМОБІЛЬ БЕЗ ШОФЕРА РОЗБИВАЄ ДІТИЙ.

В одному місци на Стетен Айленд в Ню Йорку забавлялися діти танцем під гру мандрівного італійського катаринкаря. Діти співали: „Іст сайд, Вест сайд", і не чули, як зі сусідного горба зїхав без шофера автомобіль, якого неуважний візник покинув на вулиці без належитої опіки. Автомобіль в повнім розгоні впав межи дітий, перевернув катаринкаря, побив дітий, і задержався кілька кроків оподалік. Діти що остали здорові, закликали поліцію, а ся завізвала шпитальне поготівлє, котре забрало до шпиталя катаринкаря та троє дітий, одну дитину 2-літну, другу 3-літну, та одну 6-літну. На щастє ні одна дитина не ранена тяжко. Поліція арештувала зараз властителя автомобіля, котрий не може ніяк пояснити, чому автомобіль рушив з місця. Він стане перед судом за лишення автомобіля без належитої опіки.

ПРОТИ БАТЬКІВ, ЩО ПОКИДАЮТЬ СВОЇХ ДІТИЙ.

ВАШІНҐТОН, 27. цвітня. — Сенат ухвалив потвердити умову межи Злученими Державами та Канадою, на основі котрої Злучені Держави будуть видавати Канаді, а Канада буде видавати Злученим Державам, родичів, котрі, покидають своїх малолітних дітий або другі особи, залежні від них.

ВОЗЯТЬ ГОРІВКУ АЕРОПЛЯНАМИ

З міста Саванна в стейті Джорджія доносять, що власти найшли на міській площи до злітання літаків один покинений летуном аероплян, наладований вісімдесять квартами горівки. Урядники зараз сконфіскували горівку, але не знають, що зробити з літаком, бо закон про виконуваннє прогібіційної постанови нічого не говорить про аероплани. Урядники не знають також, звідки і куди їхав аероплян. Припускають, що він прилетів зза моря з острова Куби. Покищо літак забрала поліція та помістила його в поліційних бараках, поки не найде його властителя.

БЕЗРОБІТТЄ ЗМЕНЧУЄТЬСЯ В ДІТРОЙТ.

Як кажуть міські власти Дітройту, безробіття в місті зменчується значно. Се видно межи инчим зі запомогової діяльности милосердних інституцій міста, котрі тепер дістають щораз менче просьб о запомогу. В марті лише 15.000 родин дістало фінансову запомогу, як каже супері́нтендента міської добродійного відділу. Богато людий, які діставали позички від міста, тепер дістали роботу і сплачують свої довги містови. Вона каже також, що богато людий покинуло місто та перебралося в инчі части краю, переважно на полудне Злучених Держав.

НЕ МОЖУТЬ ДОБРАТИ ЛАВИ ПРИСЯЖНИХ СУДДІВ В ГОРІВЧАНІЙ РОЗПРАВІ.

Через цілий день в середу суд в Бруклині старався вибрати лаву присяжних суддів, щоби судити ряд людий, що провинилися проти прогібіційних постанов. Мимо того суд не потрафив заповнити лави присяжних, бо показалося, що всі візвані до суду люди є упереджені проти прогібіційного закона. На ніщо не помогло завзиви судді, що обовязком горожанє піддержувати закони краю. Все таки на 36 переекзаменованих людий 27 заявилося противниками закона, а решта заявилася проти способу, в який прогібіцію переведено.

БЕЗРОБІТТЄ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

В звідомленню асистента американського торговельного комісара в Празі Д. Л. Бріда з дня 15. марта говориться, що Чехословацький Уряд удержував в січни 36,773 робітників які не могли ніде дістати для себе заняття. З того числа на Богемію припадало 33,154 душ; Моравію 3,181 душ; на Шлеск 404 душ, а на Словаччині було лише 34 безробітних, які удержувалися з державних фондів. Безробіттє найтяжше діткнуло тих робітників, що працювали в ткацьких заводах. Таких є 27%, а решта припадає на будівельників і других. Безробіттє треває дальше і до тепер нема виглядів на лучше.

Франція готова до окупації німецької углевої области Рур.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ЗАЯВЛЯЄ, ЩО НІМЕЧЧИНА НЕ ДОДЕРЖУЄ УМОВ МИРА І ЗМУШУЄ ФРАНЦІЮ ДО ОКУПАЦІЇ.

ПАРИЖ, 28. цвітня. — Перед відїздом на конференцію аліянтської Найвисшої Ради французький премієр Бріян запросив до себе кореспондентів всіх держав і заявив їм, що він є готовий до акції супроти Німеччини в справі военного відшкодовання.

Він обговорив докладно пляни для військової окупації німецької углевої области Рур.

Він заявив, що німецьке предложеннє вказує, що німецька політика не змінилась. Німеччина, казав, зводить аліянтів і щодо відшкодовання і щодо розоруження. Длятого французьке правительство є готове ужити військово ісили проти неї.

„Ми хочемо помогти німецькому народови — казав він — позбутися тих людий, котрі недавно парадували в Потсдамі; котрі нічого не навчилися з війни; котрим поразка не дала жадної науки".

Далі він зазначив, що навіть як лишити справу відшкодовання на боці, саме те, що Німеччина досі не виконала розоруження, є вистарчаючою причиною до окупації области Рур.

Вкінці Бріян сказав, що Франція є рішена заняти область Рур. Франція не хоче вести цілу німецьку державу, але хоче відістати від неї се, що їй приписує версальський мировий договір.

АНГЛІЯ ТЕЖ ВІДКИДАЄ НІМЕЦЬКІ ПРЕДЛОЖЕННЯ ПРО ВІДШКОДОВАННЄ.

ЛОНДОН, 28. цвітня. — Премієр Ллойд Джордж заявив сьогодня в палаті громад, що німецькі предложення в справі военного відшкодовання аліянтам, які Німеччина переслала через Америку, не є до принятя.

Він зазначив, що аліянтські фінансові експерти (знавці) тепер розбирають німецьке предложенне. Він радий би сказати, що сі предложення зміняють ситуацію, алеж він гадає, що панує загальний погляд, що ті предложення є невистарчаючі.

Вкінці сказав, що аліянти переконані, що одиноким виходом для Німеччини є приняти аліянтські предложення з Парижа з 29. січня с. р. Але аліянти не вірять, аби теперішне німецьке правительство було здатне до сього і тому цілком поважно приготовляють окупацію німецької углевої околиці Рур.

НІМЕЧЧИНА НЕ ТРАТИТЬ НАДІЇ, ЩО ПРИЙДЕ ДО ПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ ВІДШКОДОВАННЯ.

БЕРЛІН, 28. цвітня. — Німецький міністер заграничних справ, др. Валтер Сімонс, заявив в парляменті, що німецьке правительство робило всякі заходи, щоби пізнати погляди аліянтів в справі военного відшкодовання для них, та що воно було готове полагодити сю справу дорогою переговорів.

Порозуміннє з Францією, казав він, є майже не можливе, але німецьке правительство всетаки не тратить ще надії, що прийде до порозуміння на підставі предложень Німеччини.

НІМЕЧЧИНА ГОТОВА ЗМІНИТИ СВОЄ ПРЕДЛОЖЕННЄ В СПРАВІ ВІДШКОДОВАННЯ.

БЕРЛІН, 28. цвітня. — Тут оголошено півурядову заяву, що німецьке правительство готове змінити свої предложення, колиб сього зажадало у відповіді американське правительство, і колиб воно мало певність, що в сей спосіб дійде до порозуміння в справі военного відшкодовання аліянтам.

БРИТІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР ПОЇХАВ З БЕРЛІНА ДО ЛОНДОНУ НА КОНФЕРЕНЦІЮ.

БЕРЛІН, 28. цвітня. — З Берліна виїхав анґлійський амбасадор лорд Д'Абернон на конференцію з британським правительством в справі німецького военного відшкодовання аліянтам. Кажуть, що він має також взяти участь в конференції аліянтської Найвисшої Ради.

Перед відїздом з Берліна він відбув довшу конференцію з американським коміщенером в Берліні Лоринґом Дреселем.

СТРАЙК АНҐЛІЙСЬКИХ МАЙНЕРІВ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

ЛОНДОН, 28. цвітня. — Федерація анґлійських углекопів відкинула сьогодня великою більшостю голосів предложеннє правительства, яке стреміло до тимчасової полагоди страйку.

Се предложеннє означувало тимчасовий стан на 4 місяці. В тім часі зменьшенне платень углекопів не мало би пересягати трох шілінґів денно.

Сьогодня минуло 4 тижні від початку страйку.

КРАЇ АВСТРІЇ ВІДБУВАЮТЬ РЕФЕРЕНДУМ В СПРАВІ ЗЛУКИ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВІДЕНЬ, 28. цвітня. — Сойм Горішньої Австрії приняв резолюцію, в якій взиває центральне правительство австрійської республіки, щоби запорядило референдум в державі про справу злуки Австрії з Німеччиною, заповідаючи, що інакше Горішня Австрія зробить таксамо як Тироль і зарядить референдум у себе на власну руку.

Сойм Сольногороду (Зальцбурґа) постановив відбути у своїм краю референдум дня 29. мая с. р.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrajinian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВСІМ ЧЛЕНАМ НАШОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ І ВСІМ ЇЇ ПРИХИЛЬНИКАМ ЖЕЛАЄ ВЕСЕЛИХ СВЯТ

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКР. НАР. СОЮЗА.

ЗАКРИЛИ ГРІБ.

Закрили гріб Його, печать поклали
І сторожу поставили сильну —
„Ми вже безпечні!", вороги сказали,
„Не вийти відси вже Йому!"

Два дни вони ось так безпечні були,
Два дни їх радість, їх бенкет лунав;
Два дни і сум і жаль і горе гнули
Усіх, хто за Христом свій шлях верстав.

Та в третій день потріскали печати,
Важкий враз камінь відвалився, впав,
В день найяснійший сонцю так не сяти,
В сяйві такім Христос із гробу встав.

І радість ясна між Христові діти
Пійшла лупою: „Чудо всіх чудес!
Брати та сестри, тіштеся, радійте,
Христос воскрес, Христос воскрес, Воскрес!"

А ворогів всіх Правди та Любови
І жах і лють в одну обняли мить
І взялися в дітей Христових крови
Христову Правду та Любов топить.

Даремний труд! В хресті отім крівавім
Борців нових за Правду, за Любов
Нові ряди хрестилися у славі,
Нові ряди свята ростила кров.

І час прийшов: науці враз Христовій
Сей гордий, пишний світ віддав поклін
І відтоді в великий день Обнови
„Христос воскрес" голосить світа дзвін.

* * *

О, Україно, й Тебе до могили
Поклали були та дали печать:
„Вона умерла!" Крик лунав насили:
„Їй до життя ніколи вже не встать!"

І ось наспів Твій третій день Обнови,
Воскресла Ти, „Я хочу й буду жить!"
Сказала всім, та ворог хоче в крови
Твоїх дітей знов те життя втопить.

Даремний труд! Нова ця жертва крови
Тобі життє, а ворогам проклін —
Іде вже час всесвіньої Обнови,
Й Тобі несе і Волю і поклін.

Я. Вільшенко.

ВСІМ СВОЇМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ З ДНЕМ СВІТЛОГО ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ УСЬОГО НАЙКРАСШОГО БАЖАЄ

РЕДАКЦІЯ.

В сьогорічний Великдень.

Один американський офіцир, що був минулої осені у Львові, оповідав про свої враження з 22. падолиста в столиці Галицької України.

Дня 22. падолиста, 1918, Поляки відбили Львів від Українців, а дня 22. падолиста, 1920, обходили з великою парадою другі роковини того „свята" польського заборця.

Американський офіцир казав, що видів, як тисячі польських війск нерівно а з якимось дивним поспіхом маширувало головними улицями Львова, немовби спішились зробити сю параду, бо може більше таких парад у Львові не буде. Йому, каже, здавалося, що то мерці в мундурах біжать, летять і відлітають.

Він не знав, чому така нервовість у тих, що представляють себе господарями краю.

Потім, ідучи улицею Краківською, каже, зупинився перед церквою (се українська церков Преображенська) відки почув якийсь жалібний, серце пробибаючий спів. Він зняв шапку і увійшов до церкви. Сотки малих дітий, каже, клячали, і молилися з якоюсь тугою і болем до Бога. Він укляк також і молився з дітьми.

Коли вийшов з церкви, зачав допитуватись людий, чому ті діти в розпуці, коли на улицях весела і бучна парада. Питався також, що се за молитва була діточа у церкві.

Йому сказали, що се молились побіджені; що їх вважають за меньшість, але вони в дійсности є більшість в краю, а маширующі в параді наїзники се меньшість; та що діти молились: „Боже великий, єдиний, нашу Вкраїну нам дай!"

Аж тоді — казав американський офіцир — вийшовши з церкви, зрозумів він поспіх і нервовість польської паради. Так, каже, се була штучна парада наїзника. Йому спішно, бо його хвилини у Львові почислені. А дійсні власники того краю і Львова — се ті, що в день польської паради молились зі смутком і з великим болем в серці до Бога словами: „Боже великий, єдиний, нашу Вкраїну нам дай!"

Ся молитва українських дітий, казав американський офіцир, є сильнійша від тих гармат, які Поляки у Львові з парадою возили по головних улицях Львова.

Але додав (говорячи до Українця): „Мусите всі держатися в єдности, всі разом, і все разом, бо лише тоді вас ніхто не зломить і побіда буде ваша!"

І нині, на український Великдень 1921 року, український народ ще весь у неволі.

Ще вороги, Ляхи і Москалі, панують на українських землях.

Але ті, що нині з жалем і болем серця обходять нині велике і радісне свято Воскресення Христового, завтра візьмуть за оруже і ворога переможуть.

Тільки треба Українцям єдности, як казав сей американський офіцир.

Бо лише в єдности лежить їх побіда.

В РОКОВИНИ ПОЛЬСЬКОГО РОЗБОЮ НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

СМЕРТЬ ЖЕРТВ ПОЛЬСЬКОГО РОЗБОЮ: СЕЛЯНИНА ГОТИЧА І СВЯЩЕНИКА ПОПЕЛЯ.

(Від власного кореспондента).

У вязниці в Коломиї доси мучиться коло пів сотки Гуцулів, арештованих перед роком за „бунт" проти польської власти.

Коли-б вони справді були арештовані за бунт проти польської власти, то серце Українця стискаючися з жалю за мучениками, бодай наповнялося би гордістю, що український нарід не терпить польської власти на своїй землі, що волить смерть ніж неволю.

Одначе в коломийській вязниці мучаться вже рік не бунтівники, а жертви польського розбою.

Втомлений світовою, а опісля польсько-українською війною, український нарід Галичини після того, як Галичину заняло польське війско, вже не мав сили боротися з польськими гнобителями. Не помирився з польським ярмом, але й не мав сили боротися з ним. Тай жде, щоб держави антанти виміряли йому справедливість і визволили його з польської неволі.

Тимчасом польські гнобителі, занявши українську Галичину, почали знущатися над українським народом, щоб пімститися на нім за те, що він хотів бути вільним народом, і нагнути його шию в польське ярмо.

Як-раз торічної весни звернули польські власти свою особливу увагу на Гуцульщину. Оголосили, що Гуцульщина „бунтується" й вислали туди війско на здавлення „бунту".

Вже рік минає, а цілої правди про той „бунт" на Гуцульщині не можна довідатися. Бо польські власти її закривають. А закривають її тому, бо ніякого бунту на Гуцульщині не було, тільки були страшні знущання польських розбійників над бідними Гуцулами.

Війско обступало кожде село, зганяло Гуцулів на одно місце, катувало їх до крови, заковувало в кайдани і гнало до Коломиї до вязниці. Маеток рабувало, а хати палило.

Суду над арештованими Гуцулами доси не було. Кого застрілили, хто вмер від катування, хто на тиф у вязниці, кого випустили, — а решта сидить ще у вязниці доси.

* * *

Власне в сих днях помер у вязничнім шпитали в Коломиї один з сих нещасних жертв польського розбою: 83-літний селянин з села Жабе-Бистрець, **Юра Готич.**

Юра Готич був свідомим селянином, був діяльним членом читальні „Просвіти", товариства „Січ", був церковним старшим братом. Тому польські розбійники звернули на нього увагу.

Одного дня, коли він був у Косові, прийшли до нього жандарми і стали шукати за оружем. Не знайшовши нічого в хаті, пійшли шукати до церкви. Тут знайшли цілком спорохнявілий кріс, який стояв там мабуть від початку війни, і два пояси від набоїв від машинових крісів; сих поясів уживали до спускання домовини в могилу.

Знайшовши сі пояси, жандарми заявили, що десь мусить бути схований також машиновий кріс. І загрозили, що коли Юра Готич не скаже, де є той кріс, то вони його вбють.

Про все те донесли сусіди Юрі Готичеви, як він вертав з Косова до дому. До дому вже не було чого йти, хиба по смерть, тому він пішов у гори.

На другий день прийшли знов жандарми і не заставши батька, почали катувати його сина Петра. Били, мучили, цвяхи за нігті забивали. Але нічого не довідалися, бо катований нічого не знав.

Тоді забрали з хати річи й худобу, а хату підпалили і пильнували, щоб ніхто не ратував.

Ось вам образок польських розбоїв на Гуцульщині.

Юра Готич ціле літо ховався в горах. Але прийшла зима і він зайшов раз до села. Тоді його польські жандарми арештували, побили і пігнали 80 кільометрів пішки до тюрми в Коломиї. Там він занедужав. І аж смерть вирвала його з польської неволі.

* * *

Рівночасно в селі Довгополю на Гуцульщині померла инша жертва польського розбою: тамошній священик о. **Іван Попель.**

Торічної весни польські розбійники також його арештували, закидуючи йому, що підбурював Гуцулів до бунту. Над арештованим знущалися і гнали пішки до вязниці. Такі муки перебуло більше священиків на Гуцульщині.

Вимучивши в вязниці, польські власти випустили о. Попеля до дому. Одначе 73-літний старець не прожив уже довго. Помер, збільшаючи число тих, що згинули з рук польських катів за волю свого народу.

Покійний о. Іван Попель був відомий ширшому українському загалови з своєї громадянської діяльности. На Гуцульщині й за австрійських часів самоволя польських властий була дуже велика; під їх покровом відбувався страшний визиск Гуцулів жидівськими лихварями. Проти сього виступав пок. о. Іван Попель на проповідях, на вічах, в пресі. За се ненавиділи його польські власти. За намісника графа Андрія Потоцького, який особливо переслідував орґанізацію „Січий" на Гуцульщині, пок. о. Іван Попель також був арештований.

Як священик визначався пок. о. Іван Попель тим, що не уважав радикалів за „чортів", як се робили деякі инші священики. Приміром з Іваном Франком оставав у дружних відносинах і часто літом, коли Іван Франко перебував у гуцульських горах, гостив його в себе. Перед 20 роками треба було на се мати відвагу.

Розуміється, що польські власти звертали тепер на пок. о. Івана Попеля особливу увагу. Тай своїм катуваннєм загнали його в могилу.

Гайдельберг, Німеччина, 5. цвітня 1921

Д-р Михайло Лозинський.

МОЯ УКРАЇНО!

Чи така вже Твоя доля?
Чи така сульба Тобі,
Що лиш вибешся на волю,
Знов опинешся в ярмі.

І колиж те все минеться?
Коли прийде вже той час,
Що правдиво усміхнеться,
Сонце волі і для нас?

Коли скінчаться ті муки?
Коли діточки Твої,
Дадуть собі дружно руки
Й стануть поруч в боротьбі?

Коли загояться рани?
Коли висхнуть слези ті,
Що течуть вже струмочками
По скровавленій землі?

Коли врешті всі тирани
Щезнуть з нашої землі?
Коли вільними устами
Заспіваемо усі?

Коли буде так, Вкраїно?
І коли вже, бідна мати?
Коли груди Твої вільно
Будуть знову віддихати?

Бразилійська Українка.

Унїон да Вікторія, 2. марта, 1921.
(З бразилійської „Праці").

КРАЯНІВ І ЗНАКОМИХ
їдучих до краю, прошу зголоситись по правдиві інформації до: 01—
MICHAEL J. BIELA,
244 Ave. A., cor. 15th St.,
NEW YORK, N. Y.

Розумна зміна в договорах про видачу злочинців.

Сенат американського конґресу застановлявся в середу над новим договором про видачу виновників, заключеним межи Злученими Державами та Анґлією. Сей договір постановляє, що Злучені Держави будуть видавати Аанґлії, а Анґлія буде видавати Злученим Державам людий, які покидають своїх малолітних дітий або других зависимих від них осіб.

Потверджуючи сей договір, сенат робить великий пролом в дотеперішних постановах про видачу людий одною державою другій. Видаванне злочинця державі, перед котрої судом злочинець утік, виходить з розуміння, що кожда держава має інтерес в тім, щоби проступники проти загально признаних законів не мали права захисту поза границями своєї держави. Коли средства перевоження людий, а тим самим способи утечі виновників, стали дуже удосконалені, державам не забрало богато часу, щоби додуматися, що давати захист в своїх границях утікачам перед справедливостю значить тільки само, що заохочувати до злочинів. Через те держави стали умовлятися межи собою про видачу собі взаїмно утікачів-злочинців.

Очевидно, що держави зобовязувалися видавати собі лише злочинців, які поповнили тяжчі злочини. Зрештою за видачу виновників менчих провин навіть сама заінтересована держава не дуже побиваєся через те, що вона мусить понести всі кошта, получені з видачею злочинця. З другої сторони, в міру зросту демократії ставали загально приймати засаду, що держава не повинна видавати злочинців, які поповнили так званий політичний злочин, себто злочин, звернений проти уряду або поповнений з політичних мотивів; значиться, політичний злочинець, дiставшися на територію чужої держави, мав там право захисту (або як се називають з латиської мови право азилю).

Рівночасно зі зростом права азилю для політичних злочинців, держави стреміли до того, щоби число неполітичних злочинців, за яке належиться видача утікача, було як найбільшим. Кождий пізнійший межидержавний договір додавав що раз нові злочини до числа тих, за котрі одна держава зобовязуеться другій видавати утікачів перед справедливостю. А як бачимо з отсего договору, котрий недавно заключили зі собою Анґлія та Злучені Держави, а котрий тепер прийшов під затвердженне сенату, держави уже переступили межу карних приписів та думають видавати собі людий, які не поповнили жадного карного злочину, а лише не сповнили своїх зобовязань супроти своїх дітий або других членів родини.

Сій новизні в межинародних зносинах не можна нічого закинути. Противно, треба висказати жаль, що лише одна держава зробила таку умову зі Злученими Державами. Здалобся, щоби такі умови зроблено також з другими европейськими державами. Що сего потреба, про се свідчать донесення, які наша часопись дістає з усіх закутин Америки, а в яких говориться, що горлачі, які по ріжних місцевостях ведуть кириню проти запомоги голодуючим в старім краю, се переважно люди, які самі не мають найменчого серця для своїх власних родин, які занедбують обовязки супроти своїх власних дітий, родичів і кревних. В той спосіб особисту хибу характеру підмащуеться буцімто большевицькою ідеєю. Безхарактерник уже може тепер виступати публично і казати, що він не запомагає своїм батькам і дітям не тому, що він падлец, але тому, що в нього такі революційні засади. Зовсім як та свиня в казці, що говорила: „Ви кажете, що я люблю болото, бо я брудна. Ні, я люблю болото для засади."

Якби такі договори про видачу чужим державам недбалих родичів існували з другими державами, тоді певно і запомогова акція серед американських Українців ішлаби інакше.

НЕМА ДРУГОГО КРАЩОГО КАЛЄНДАРЯ В АМЕРИЦІ ЯК

КАЛЄНДАР ЛЬВІВСЬКОЇ „ПРОСВІТИ"

Зміст того календаря незвичайно цікавий, з під пера найліпших авторів, і в половині року має однакову вартість.

ЗА ТЕ ЦІНА ЙОГО ЗНИЖЕНА ДО 75 ЦЕНТІВ.

Вистарчить прочитати у нім статті „Державний лад на Західній Области Укр. Нар. Республики" або „Боротьба Українського Народу за волю і незалежність", аби мати образ про хід справ на нашій рідній земли.

Тов. „Просвіта" прислало кількадесять примірників до книгарні „Свободи" і тут можна їх набути.

Замовлення проситься висилати на адресу:
"SVOBODA" 83 Grand Street. JERSEY CITY, N. J

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняе свою адресу, нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

Замітка: Хто не пришле 10 центів, тому часопись буде стримана, але адреси не зміниться. Ся постанова обовязує і членів і передплатників „Свободи".

ОСТАННЯ НІЧ ЮДИ.

Юда стояв довго неповорушний під оливним деревом, в місци, де поцілуем видав Ісуса на смерть. Заром гонив посіпак, що вели спійманого до Єрусиламу. При світлі ліхтарні і смолоскипів, страшно виглядав цей поход; влискувалися шоломи жовнірів і вістря нагих мечів. Ступав тихо, спішно, наче ватага нічних грабіжників. Нарешті, пропав серед темної далечі. Юда загорнувся тіснійше фалдами свого червоного плаща, сперся о оливний пень і ждав з лицем зверненим до міста.

Минула вже північ. Тишину переривав тільки подеколи крик сича або тихий лопіт крил дилика, що в леті діткнувся блідого лиця Юди. Юда натягнув плащ на чоло, ждав і наслухував.

При вході до огорода почув людські кроки. Мерщій побіг у цю сторону. Побачив у темряві стать старого Жида, що йшов до його, підпираючися на палиці. Юда пізнав в йому архиерейського скарбника. Коли старець доглянув його і пізнав також, не витав ні словом, ані поглядом, кинув йому шкіряний гаманець — відвернувся скоро і мерщій відійшов.

— Собаці кістку кинув би ласкавіше — пробормотів Юда, підняв гаманець й осміхнувся. Гаманець був тяжкий, брязчали в йому серебриники. Висипав гроші на долоню, в місячному сяйві гарно заблестіло срібло. Почислив Юда гроші, зважив їх тягар рукою, потім сховав гаманець за пазуху і пішов до міста. Почувся щасливим. Пригадував собі останню розмову з Каяфою, як то вони добивали торгу. Отже віддав у руки власти пророка, який бурив закони Мойсея, називав себе царем Ізраїля, видав фальшивого месію, котрий хотів прогнати купців і банкирів зі святині Соломона, замикав перед богами брами царства небесного. Він нужденний Іскаріот пімстив Бога, богатих достойників, володарів Риму.

— Імя моє довго, вічно, жити буде — як імя Давида, Данила, Езехеіла.

* * *

Війшов до міста тихого, сонного. Думав, що в таку годину Каяфа певно переслухує Ісуса, тож звернув свій хід до архиерейської палати. Сяйво світла падало крізь вікна палати, здовж портика пересувалися то в цю, то в тую сторону якісь тіни. Подвіря було пусте. Серед тиші запіяв когут.

— Небаром буде свитати, — подумав Юда. Пристанув на порозі. При ватрі сидів оден із дванайцяти учеників; Петро розмовляв голосно з молодою служницею.

— Жінко, не знаю чоловіка, про котрого говориш...

Когут запіяв вдруге. Служниця відійшла. Петро вийшов [?], задумався і не бачив Юди.

Тишину переривали від часу до часу голоси, що доходили з кімнати архиерея, або піднесений, гнівний, голос — то майже шепіт тихий і солодкий, на звук котрого рибалка Петро дрожав, плакав наче дитина.

Нараз в трете запіяв когут: Петро підвів голову, зірвався випростувався. Станули проти себе два апостоли, той, що відрікся і цей, що зрадив. Стояли, гляділи собі у вічі. Очі Петра заблиснули грізно, чоло нахмарилося, рука почала шукати меча. Юда переляканий подався взад.

Довго блукав біля святині, яку відчиняли зі сходом сонця. Хитів вибрати на галерії місце, де поставить свій біржевий стіл, мріяв уже як розложить на йому гарні лискучі гроші єгипетські, грецькі, сирійські й посміхався в душі з тихих, повних любови, а вбогих учеників-товаришів своїх. Перед сходом сонця кількох Левитів підійшло до брами святині. Юда звернувся до них радий, витягнув руку для привіту. Та найстарший насупив брови, станув йому на дорозі:

— Проч, ти дістав належну заплату, відійди від наших порогів!

* * *

Юда звернув свої кроки тепер до дому Пилата. Римляни будуть для нього ласкавійші ніж фанатичні Левити. Зрештою і ці, коли побачуть його у ласках кесаря, богато зодітого в шовки і золото — радо відчинять йому святиню. Серед таких думок, з погордою глядів на слуг святині: писарів, фарисеїв, котрі відверталися від його.

Прискорив хід. Небаром був серед товпи, що окружала палату Пилата. Кричали: „Распни! Распни!"

Пилат стояв на галерії, голова відкрита й говорив щось, чого Юда не міг чути. Та коли крики не стихали, Пилат наче сумний і знеохочений відвернувся і зі своїми людьми відійшов до середини палати.

Лють товпи успокоювалася помало — товпа, здавалося, відчувала, що в середині палати відбувається щось важного. За хвилю залізні тяжкі двері відчинилися, в них появився Пилат. Серед товпи запанувала тишина.

Хиткою ходою, піддержуваний двома жовнірами, з каплями крови на чолі і лици; в терновім вінци на чолі, в подертій багранці увійшов Ісус.

Перелякана Товпа мовчки гляділа на окровавлену стать. Юда відвернув голову.

Пилат рукою, на якій влискувався великий перстень, яким печатав звичайно прикази вказав Назарятянина й мовив торжественним голосом:

— Це чоловік!

І нараз знова роздався оклик сильнійший і нагальнійший:

— Распни! Распни його!

Сотник копієм розігнав товпу, яка тиснулася. Робили місце для походу. Юда перетискався, хотів втечи перед зором Ісуса. Доглянув його римський старшина, пізнав його, вимірив мечем сильний удар і крикнув:

— Хочеш насміхатися лицем твоїм з жидівського пророка, чи з римського маєстату? Боги погорджують зрадниками. Геть відсіля, проч підлий з людських очий.

Переслідуваний з усіх боків згірдливими поглядами і словами, пересувався обережно поміж товпою, щоби скритися в пустій вуличці, Юда блідими устами шептав:

— Чиж усі прокляли мене, наче прокаженого?

Хотів іти до дому, але дорогу заступила йому громадка жінок і молодців. Їх зір злякав його. Пізнав хлопців, які тому кілька днів Усусови при вїзді до Єрусалиму — кидали під ноги цвіти і пальми й кликали:

— Осанна, витай сину Давидів! Благословен, хто їде в імя Господнє! Осанна!

Від поглядів цих молодців, нині Юда відвертав голову, хотів звернути в бік, але хлопці гонили за ним, ганьбили і проклинали. Переслідуваний їх окликами збіг на торговицю. Тут доглянули його галилейські пастирі.

— Юда! Юда! — кричали хлопці єрусалимські.

— Юда! — повторили Галилейці. — Смерть йому!

І понад головою зрадника засвистало каміння. Засипуваний градом каміння, гонений собаками і товпою — втікав, притискаючи до грудий гаманець з серебряниками.

Втікаючи так, добіг до міської брами, широко отвореної. Видістався на підміські поля, біг без цили перед себе. Оволоділа ним одна думка: Він пропав, його, вірного слугу Мойсея і кесаря, гонили як скажену звірину. Деж йому сховатися?

Коло полудня усів в тіни, під стіною скелі, глянув перед себе, — в долині видно було Єрусалим, а на сусідньому горбі товпа людей, над людськими головами, — понад шеломами і копіями римських жовнірів, на небесному фоні маячіли три хрести, а на них розпяті три людські постаті. На середньому, найвисшому хресті доглянув Юда і пізнав схилену голову в терновому вінци — голову Ісуса. І бачив як товпа, помало сходила з гори, розходилася, а у стіп Ісуса остала тільки одна жіноча стать, клячала — а з боку громадка учеників.

Цей вид успокоїв його. Був пімщений. Тепер покине невдячне місто, піде до Яфи і там...

Негайно ці мрії перервав нагальний вітер, курява заслонила землю, чорні хмари закрили небо. Здавалося, що сонце погасло, грім затряс близкою скелею, темрява закрила світ, а лише там в горі в світлі лискавиць, видніли три хрести, здавалося ростуть, побільшуються, а з середнього з них постать Ісуса простягнула до його закровавлені руки, підійшла, впялила зір у очі зрадника.

Божевільний з переляку Юда припав до землі, заслонив лице плащем.

* * *

Вечір був уже на землі, як Юда підвівся. В природі царила тишина. Не мав відваги глянути на Голгофту. Тишина проймала його, хотів би стрінути кого небудь, хотів би почути людський голос, побачити милосердне лице людське. Боявся надходячої ночі, завернув до міста, шукав товариша і прибіжища.

Крізь відхилені двері побачив сніп світла. Поглянув до середини і пізнав сидячого при столі знаного розбійника, пострах Юдеї, Вараву, помилуваного нині Пилатом.

Юда переступив поріг хати.

— Вараво, я пропав. Голод і жах гонять мене, позволь мені відпочати біля твоеї ватри.

Розбійник засміявся, згірдливо здвигнув раменами.

— Хочеш збезчестити дім Варави? Коли я прийняв би тебе до моеї хати, щож сказав би про мене нарід Єрусалиму? Ні! Чуєш, Юдо, я вбив пять чи шість Жидів і двох римських жовнірів, украв із святині пригорщу золота зі скарбу архиерея, забрав кусень золота, що прикрашував святий кивот завіта, якого під карою смерти не вільно діткнутися — але я не продав чоловіка за пригорщу серебряників, не видав невинного в руки катів. Не переступиш порога моеї хати, немає тут тобі прибіжища. Іди на Голгофту, спічни під хрестом, там ніхто не перешкодить тобі спати з головою спертою до хреста.

Поплентався Юда дальше. Погорда Варави, здалося, доповнила чашу його терпінь. Досі Господь Ісуса мстився на йому погордою великих і світлих: слуги святині, володарі Риму, товариші-ученики, нарід, але тепер цей виклятий злочинець проганяв його зі своеї хати! Удар був ненадійний і страшний. Серец Юди кипіло ненавистю до Назаретянина. Він, Його смерть, є причиною цьої ненависти і погорди, яку спричинює нещасний Іскаріот. Але і тамтой терпів, терпів страшно, коли його бичували, терням вінчали, цвяхами на хрест прибивали! Добре, хай терпить.

І прийшла йому гірка думка, що коли цей пророк був такий небезпечний для ворогів, а такий дорогий для прихильників, то всетаки книжники обманули його, Юду, коли за голову зраджевого заплатили йому лише тридцять серебряників.

Простягнув затиснений кулак до неба; голодний, жаждучий, проклинаючи пішов ід недалеким корчам. Скріпляючий вітер віяв в галузю дерев, прохолоджував його чоло. Юда приклякнув на землі, хотів спочати в тіни дерев. Негайно зірвався на рівні ноги, пізнав оливне дерево, під котрим на чолі Ісуса поклав поцілуй зрадника. Тихе і гарне дерево, здавалося, відтручує його.

* * *

Гень на овиді видніли три пальми. Біля них була керниця Якова, воду котрої благословив Ісус. Юда не думав над цим — волікся до керниці, щоби звогчити спалені уста. При ланцюху від керниці не було відра — похилив лише лице, щоби вохкий воздух охолодив його жаріючі лиця. Тихенько між пальмовим гиллям станула дрібна дівоча стать. Рукою піддержувала на рамени збан.

— Хочу пити! — шептав Юда слабим голосом.

Перелякане дівчатко подалося взад.

— Пити! — повторив щераз.

— І Він, пророк там на хресті благав води — а римський жовнір подав йому жовч — відповіла.

Зачернула збаном у керници, а як витягала начиннє, стікали з його лискучі каплі води.

Юда мовчав, дрожав перед цьою дитиною і простягав спалені з горячки уста, начеб хотів ними вловити каплі води.

Дівчатко глянуло на його з сумним співчуттям, нахилило до його уст збан.

— Маєш, пий... на любов Ісуса...

А коли згасив спрагу, відійшла спокійно і тихо.

В мрачну душу Юди сплило нараз ясне світло, змірив цілу глибину свого упадку. Милосердє, доброта відслонили тайну, досі незнану його серцю.

— О, яка велика була любов Розпятого, коли рука дитини напоїла... жаждучі уста Юди.

(За Ем. Гебгардом).

Пашпорти, шифкарти, справи старокраєві найскорше, найтанше полагоджує Канцелярія Нотаріяльна. 28sп
T. J. HRYCEY CO.,
320 S. 4th St.,
PHILADELPHIA, PA.

БОГДАН ЛЕПКИЙ:

ДЗВОНИ.

Вороги уступали...

Ночами горіла луна, в днину дими закривали сонце. Густі й їдкі. Чути в них спалену солому, перетлілий волос і пришкварене мясо. Людські зойки летіли в світ як туча, сльози тремтіли, як роса.

Вороги уступали...

На приходстві в Кінашівці замикали вікна, бо саджа падала на білу постіль. Дихати не було чим. Луна кріпшала, дими підлазили все блище, ніби злий підходив під село, щоб і його злизати. Вже чимало злизав, та все він ще голодний.

Отець Савишин вибіг із приходства, ліз на дзвіницю і дивився. Церква стояла на горбку, так і видно було далеко. За кожнім разом вертав до дому сумний і гірше неспокійний. Не спав і їда йому не смакувала. Змарнів і побілів, лиш очі набрали ще більшого блеску, ніби хотіли просверлувати занавіс невідомого.

Втікати? Ні. Цього він не зробить. Де стадо, там і пастир. Остався, як наступали Москалі, остане, як уступають. Перебув стільки, протерпить і решту.

От і тепер. Вечоріє, а він стоїть на дзвіниці і дивиться на шлях [?].

Довгою, сорокатою гадюкою снуються коні, люди, вози, товар. На возах накопичене всіяке добро. Чого тут нема? Навіть колиски хлопські, навіть діточі забавки. А вози тікають, як ті зі снопами перед бурею з поля. На возах і поруч них вояки: обірвані, покалічені, брудні, мов старці, що вертають з далекої праці.

Каламутна хвиля вдарила на наш край від сходу, відбилася від високих Карпат і відпливає, звідки прийшла.

Отець Чавишин потонув у Думках... Що таь хвиля принесла з сообю і що останеться по ній? Діти без батьків, жінки без мужів і богато могил. Праця цілих поколінь піде на марно...

Нараз кілька возів відірвалося від шляху і скрутило в село.

Пощо?... Грабувати, палити, людий з собою забірати, як Татари.

„Руйнуйте, паліть Сіон святий, Вавилону окаяні діти!"

З серцем, повним болю, прибіг на приходство і замкнувся у своїй канцелярії. Не робив цього ніколи. Між ним а родиною і між його хатою, а селом не було ніколи зачинених дверий. Жінка й діти трівожно дивилися на ці зачинені двері. Та ніхто не зважився увійти.

А в селі клекотіло. Вулиці прибірали вид боевища. Лежали на них якісь чорні купи і червоніли калюжі. Зпід стріх вилітали червоні когути.

Отець Савишин вийшов.

Був блідий, але вже спокійний, вже готовий на все.

„Діла добрих обновляться, діла злих загинуть" — твердив псалом Давида.

В руках у його був хрест.

Діти й жінки підійшли; поблагословив їх і дав знак, щоб осталися в хаті. Привикли слухати й не питалися чому.

„Чужим богам не молимось, а Тебе благаєм: поможи нам, ізбави нас вражої наруги, поборов ти першу силу, побори і другу..." говорив, ідучи через сад. Хрестом благословив усе довкола.

Як прийшов під церкву, салдати злазили з возів.

Деякі поздоровили священика, деякі, вдавали що не бачать його. Оден підійшов і приложився до хреста.

„Благословіть пан-отче!" — сказав по українськи.

„Блаженний муж на лукаву не вступає раду і не стане на путь злого та з лютим не сяде" — говорив отець Савишин, вдивляючись у вояка своїми розпаленими очима.

Салдат похилив голову і хрестився.

„А ми до вас по дзвони прийшли" — відізвався другий, мабуть старший.

„По дзвони?"

„Іменно по дзвони. Такий приказ. Здіймали по других селах, треба здіймати й у вас. У вас. У вас вони гарні, здорові. Скільки пудів буде в цьому черевачеві?"

Отець Савишин оторопів.

Ще вчора чув, що Москалі вивозять не лиш людий, але й дзвони, та вірити не хотів. Дурив себе, що це не правда, що це одна з цих трівожних вістий, яких ходило богато.

Як можна забірати дзвони? Таж це голос і совість села, його уста і серце. Чи вмре хто, чи вінчається, чи пожар бухне, вони перші голосять. Тішаться, або плачуть, для кожної звістки мають иньший голос, иньші звуки. Якже на селі без дзвонів? Як мати над колискою, так дзвони над селом. Цілі покоління родяться, виростають і умірають під їх чисті звуки. Від дитини кожний привикає до них і подумати не може, як було-би без дзвонів. Як сумно зробилося було, коли з початком боїв, жандарми відчіпили шнури і замкнули на ключ двері від дзвіниці. Здавалося тоді, що дзвони дивлячись на кривду людську, стратили мову, оніміли. Так мовчали вони цілу зиму. З весною знов заграли, а тепер мали-б їх раз на все забрати?

Ні, ні, це не може статися, цеж святотацтво...

І отець Савишин твердив оден псалом за другим, мов у горячці, перемішуючи тексти і звязуючи відорвані речення в льоґічний, відповідний до момент уланцюх.

А салдати сокирами рубали вязання дзвіниці, щоб на шнурах спустити великий дзвін і два меньші, бо по дряхлих сходах знести їх було неможливо.

Отець Савишин стояв під церквою блідий, з горючими зіницями і з хрестом у руці. Чув, як гострі барди гримали об дубові бельки, аж луск від недалекого ліса відбивався. Чув, як жалібно охали хрести на цвинтарних могилах, як від церкви відбивався відгомін цеї грішної роботи, як за кожним ударом дзвони стогнали, мов просили, щоби їх не дати, бо вони не хочуть, щоб їх перетоплено на пушки. Вони хочуть своїм людям і своїй церкві служити. „Чужим богам не будемо дзвонити" — казали вони. Отець Савишин розумів їх мову та порадити не міг.

Тих трохи людий, що збіглося під церкву, щож вони можуть проти ворожої насили? За ними правда, а за тамтими сталь гостра і кулі. Тут треба якоїсь иньшої, вищої сили...

І отець Савишин дожидав чуда. Воно повинно статися, щоб гріх не побідив благодати.

А салдати рубали. Рубали всі, крім одного. Цей, що просив благословення лежав під церквою хрестом.

Отець Савишин глянув і мов якесь далеке сяєво озарило його.

„Прозрять незрячі і повернуть на шлях свій рідний, шлях свій правий, повернуть з манівців, з неслави і до каміння припадуть, батьківського, і обіллють його крівавими сльозами". — гомонів сам до себе.

А Москалі рубали.

Вже найменьші дзвони стояли поруч себе на возі, ніби діти, котрих відірвано від матірної груди і наготовлено, щоб вивезти в чужину й перетворити в яничар. Вже й середний, доволі великий, виважено з дубової осади, й корону його обмотано матуззям, щоби спустити в діл. І отсе добіраються до найбільшого, до того, що його салдат назвав був зневажливо черевачем. Були це гордощі села. Такого дзвона навіть в монастирі не було. Мав голос низький, а лагідний, не картав, а потішав людий, будив віру в побіду правди і волі на землі; це був голос „кроткого" владики. Кілька літ збірав отець Савишин добровільні датки на цей дзвін. Кілька літ радувався мрією, як то він перший раз задзвонить. Цей дзвін дзвонив на свято знесення панщини, і на Спаса, як святили прапор і тоді, як стрільців благословили. Цей дзвін мав задзвонити у велике воскресення народу, тоді як... і отцю Савишинові підступили сльози до очий. Прорвалася гребля і океан жалю залив усе кругом.

А Москалі ланцами й шнурами обмотали раохи велетня, мов роги лютого бика, щоб його спустити в діл. Та за мало рук було в них до такої тяжкої роботи.

„Гей, ти там, чого випулив очі, хапай за шнур! Підтримуйте криса дрючками, серце зніміть, то лекше буде. Так. А тепер прикотіть зпід лип колоди. Гаразд! Нумо враз!"

„Лишіть!" — залунас нараз пронизливий, неприродний голос. Всі оглянулись і побачили, як отець Савишин підняв хрест у гору. Здавалося росте, — понад липи, понад церкву, до неба. З очий, червоних від сліз, били іскри, як крізь зливу громи. Біле обличчя відбивалося від чорних, дубових дверий церкви, як місяць від хмар і променіло. З уст вилітали слова, ніби громи:

„Хто доторкнеться до дзвону, той не доторкнеться більше нічого".

„Тягни, тягни!" — приказував салдат, вимахуючи нагайкою.

„Хто дивитисьме байдужно на його упадок, той не побачить ні жінки, ані рідних дітий!"

„Не слухайте попа, най собі кричить!" — заохочував унтер. — „А нумо враз, ану всі як оден: гей дубошнука да ухнєм, — ух!"

„Хто не кине цеї грішної роботи, на цього мій проклін, проклін від Бога, від людий, від живих і вмерлих, від отсеї землі, — про-клін!"

Не домовив, як ті, що під грозою нагайки, взялися були дзвін спускати, тепер перестрашені проклоном, відскочили й розскочилися, мов-би це не слово, а щось видиме, страшне падало на них крізь двері із церкви. Відскочили, шнури та ланци рванулися в гору і потягнули за собою тих, що тримали їх у руках, дзвін захитався, охнув і полетів у діл, розбиваючи в тріски всі ті палі, колоди, бруси, весь цей крам, що мав його з дзвіниці знести на чужий, военний віз. Упав і кресами зарився у землю, накриваючи того, що проводив ділу руїни.

* * *

Довго чути було з дзвіниці зойки і стони, а під церквою стояв мов задеревілий священик з хрестом піднятим у гору, з обличчям як ярий віск, з очима, як похоронні свічки і голосом різким, ніби не от міра сего говорив псальми, переплутуючи їх з собою, як чоловік переплітує сліди в темряві.

ФАРМА НА ПРОДАЖ.

31 акрова фарма, половина орної землі, решта гарний ліс і пасовиско, дім на 5 кімнат, стодола, 3 нові курники, много овочевих дерев, 5 миль до міста, 1 миля до шторів і почти; пів милі до діпа; на фармі є 1 кінь, 1 корова, 60 курий, потрібні фармерські знаряди і тульса. Властитель продає, бо повдовів. Ціна $2000, готівка $1600, а решта на морґеч на 6%. Писати по англійськи на адресу: MIKE RUDNANIN, Greenfield Center, R. F. D. 2, Saratoga Spring, N. Y.

96-101

Не переплачуйте Шифкарти!

Ви не повинні платити за шифкарту ані цента більше, лише таку суму, по якій продає компанія. А шифкарти коштують з Ню Йорку 3. клясою:

До Гамбурга	$125.00	До Перемишля	$107.70
До Данцига	135.00	До Львова	108.40

Ми уділимо Вам в тих справах всяких порад, лише пишіть до:

PASSENGER INFORMATION BUREAU
(в „Українськім Народнім Домі")
217-219 E. 6th STREET, NEW YORK CITY

ХТО ХОЧЕ МАТИ ЄЩЕ КАЛЄНДАР „ДНІПРО", НЕХАЙ СПІШИТЬСЯ, ЗІ ЗАМОВЛЕННЄМ, БО ВЖЕ Є НА ВИЧЕРПАННЮ.

КАЛЄНДАР „ДНІПРО"
— НА РІК 1921 —
Богатий змістом з численними ілюстраціями і прикрасами, друкований в трех кольорах, дуже старанно викінчений.
ЦІНА ПРИМІРНИКА $1.00
Замовлення посилайте на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand St. Jersey City, N. J.
55 ІЛЮСТРАЦІЙ

КОМБІНАЦІЙНА ПРЕМІЯ В КНИЖКАХ
ДЛЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Видавництво У. Н. С. „Свобода" постановила поновити премію для передплатників „Свободи", однак у відмінній від попередної премії формі.

Попередна премія з місяця січня с. р. полягала на тім, що кождий передплатник, котрий прислав передплату в тім місяци, дістав премію від річної передплати книжок вартости $2.00, від піврічної $1.00 а від чвертьрічної 50 цнт.

Теперішна комбінаційна премія в книжках, яку отворимо з днем 1-го квітня буде тривати аж до відкликання. З тої премії будуть мати право користати всі ті пп. передплатники, котрі надішлють свої передплати почавши від 1-го квітня с. р. і ті передплатники, котрі прислали свої передплати в місяцях лютім і марцю с. р.

На сю комбінаційну премію призначується знижену ціну на книжках. І так:

Хто пришле цілорічну передплату і $3.00 на книжки, той дістане книжок вартости $6.00.

Хто пришле піврічну передплату і 1.50 на книжки, той дістане книжок вартости $3.00.

Хто пришле чвертьрічну передплату і $1.00 на книжки, той дістане книжок вартости $1.75.

Передплатник, котрий не схоче скористати з такої обниженої ціни на книжках, а пришле тепер саму передплату, може зажадати від адміністрації „Свободи" прислання йому **Преміового купону на книжки,** який передплатник буде міг в довільнім йому часі викупити, присилаючи на книжки одну з висше згаданих квот.

Щоби чимось винагородити тих пп. передплатників котрі прислали свої передплати в місяцях лютім і марци, поширяємо сю премію знижених цін на книжках і на них, і дозволяємо їм жадати від адмін. „Свободи" вислання їм такого купону, або можуть відразу присилати відповідну до присланої ними передплати квоту на книжки, а їм вишлеться кождого часу книжки подвійної вартости.

Преміові купони знижених цін на книжках будуть видавані кождому передплатникови з місяців лютого, марця і квітня лише на квоти залежні від надісланої ними висоти передплати, а не більшої.

Книжки належить вибирати з катальоґа книгарні „Свободи". У кого такого катльоґа нема, нехай звернеться до „Свободи". Можна вибирати з катальоґа всі книжки, з винятком букваря і молитвенників. Коли якась книжка подана в катальоґу зістала вичерпана, тоді книгарня „Свободи" вишле иньшу книжку.

Видавництво „Свободи":

Отсим пересилаю свою передплату в сумі $..........
і рівночасно залучаю $.......... на Ваш Преміовий купон на книжки по обниженій ціні.

Імя ....
Адреса ....
Місц. ....
Вислав передплату дня ....

УВАГА: Сей купон проситься витяти і прислати на адресу „Свобода" враз з належитостию за передплату і книжки, або заховати його і в довільнім часі скористати з сеї премії зниженої ціни на книжках.

Адреса:
„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДОПИСІ

ТАКТИКА ЗАПРОДАНЦІВ.

Ню Йорк, Н. Й.

На вічах устроюваних українськими іміґрантами в справі несення помочі нашим браттям в Східній Галичині та запротестовання перед американським правительством в справі окупування Ляхами українських земель, большевицькі аґенти вірні своїм панам, стараються по наказу всякий голос протесту розбити, бо мовляв: всякі протести та петиції се буржуазна видумка, тому нам пролетарам не треба протестувати ані вносити петицій та меморіялів, лишень чекаймо а Матушка Россея освободить нас. Як „товариші" освободжують, се вже мали спромогу перенести на своїй шкірі українські селяни і робітники на Україні, та не про те я хочу тут сказати, але хочу звернути увагу Українцям в Америці на те, щоби малися на осторозі перед комісарськими пахолками в роді ріжних Дурдел, Тмитришинів та инчої комісарської зволочі, яка за юдин гріш переконує, що всякі протести зі сторони Українців в Америці на ніщо не придадуться.

Але погляньмо, як на справу протестів дивляться боси наших ренеґатів, і після того оцінім поступованнє наших запроданців. „Новое Русское Слово", російська большевицька ґазета в Ню Йорку, напечатала листа др. М. Мисліґа, комісаря з Петрограду, в котрім між иншим він пише слідуюче: „Скажите им что они ведь „свободные люде" и потому имеють право писать своим представителям в Конгресе, своим сенаторам, Президенту и требовать, чтобы они немедленно положили конец всяким ограничениям торговли с Россией, чтобы машины, одежда, обувъ и все, что американские коммерсанты, могуть и радибы продавать, было разрешено послать в Россию. Сделайте это! Тотчас же! Не откладивайте!"

Як бачимо з сего „революційного" листа, большевицький комісар взиває своїх однодумців просити Уряд Американський о позволення на торговельні зносини. Се по пролетарськи. Але як український нарід, протестуючи, жадає то, що йому правно належиться, то наші платні пів-комісарики верещуть, що то по буржуазному. З сего видно, що вони є плачені на то, щоби шкодити і розбивати всякий орґанізаційний рух між Українцями, щоби світ не почув їх протесту проти ганебного риського мира, де панове шляхта і панове комісарі змовилися поділити українські землі. Ось нащо огримують зрадників українського народа: Яцкові, Твердохліби, Дурдели та Демянчуків. Ось чому українські віча розбиваються.

Остап Задоренко.

ЩОЙНО НАСПІВ З ВІДНЯ

ЗАПОРОЖЕЦЬ

календар для народу на рік звичайний 1921.

Зладив Др. К. Трильовський.

Календар ілюстрований образками з української війни. Зміст матеріялу цікавий, підклад статтей історично-політичний, дух і напрям радикальний.

ЦІНА 40 ЦЕНТІВ.

Замовлення з грішми слати до „SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ФАРМА БЛИЗЬКО ФІЛЯДЕЛФІЇ

Фарма 42 акрів доброї землі рівної до орання, без каміння, дім з 8 кімнат, велика бейзментова стайня і други забудовання в добрім стані; всі покриті дахівкою, вода в хаті і стайні, також два дуже добрі коні, 3 гольстайнські корови, 3 безроги, понад 100 курий, ріжнородна машинерія і знаряди фармерські вартости понад $1000. Ся фарма є в самім Quakerton. Ціна $5500, готівки треба $3000.

Фарма 91 акрів, добра земля, 6 акр. ліса, решта під плуг, мурований сильної будови дім, покритий дахівкою, велика добра стайня і другі забудовання в добрім стані, вода в хаті, малий сад, близько школи, церкви, дві милі до Quakerton, при зелізничій і стріткаровій лініях, в сусідстві фабрик.

Пишіть на адресу: 93,5,9,01

JOSEPH MOZYNSKI,

826 W. Broad St., Quakerton, Pa.

Новість! Новість!

Михайло Яцків.

ХРИСТОС У ҐАРНІЗОНІ

— і —

ИНШІ ОПОВІДАННЯ.

Ціна 40 центів.

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:

„SVOBODA"

83 Grand Street,

Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО ПІДЧАС ВІЙНИ І ПО ВІЙНІ.

ЛИСТ З ЛИСОВЕЦЬ, ПОВІТ ЗАЛІЩИКИ ГАЛИЧИНА.

Один з наших читачів дістав такий лист:

Дорогий Товаришу:

Тяжкі тепер часи настали на світі, особливо в Східній Галичині. Лисівці так знищені війною, що Ти просто не пізнавбись чи то село, чи купа румовища. Найгірше знищена Левада і Чаплин над Серетом. В 1915 р. в нас була дуже страшна битва між Москалями і Австрійцями. Москалі стріляли гарматами десь з озеринського ліса, а Австрійці десь з Свидови. Потім вони зближилися і наше село опинювалося то в одних, то в других руках. Люде ховалися до ямів, а декотрі смілівійші тікали в ліс; в наш, в капустянський івешепівський. Я сам ховався по лісах через 3 роки. Малощо не здичів чоловік. Люде ходили як не свої, а розлючена салдатщина збиткувалася над безборонним населеннєм. За найменьше підозріня карали чоловіка смертю. Такою невинною жертвою темного московського салдатства на початку війни впали: Гнат Левко, Бартко Матіящук, Явдоха Кохянюк і Радельніцького жінка. Як австрійські війська відступили, то до нас прийшло москалів так як трави та листа. Люде не могли витримати з ними. Було в день то ще пів біди, але за те в ночи, салдати вдералися до хат, особливо до тих де зауважали гарну дівку або молодицю і під загрозою смерти насилували. Так само поступали і наші австрійські війська, особливо Мадяри. Наспідком такого стану, в селі 80% людей заражені венеричними недугами. З дооколичними селами така-ж сама історія. Над рікою Серетом зводжено найбільше битв, довго стояли салдати і се дало притоку до ріжного лиха, яке тепер панує у нас.

Москалі в перших роках війни найгірше збиткувалися над Жидами. Богатші з них втікали в глибину Австрії, а бідніші сиділи тут і зносили московські наруги. Богато з Жидів погинуло і тепер остався лиш Мошко, той що млин тримав, Волько, Ворун Зейликів і Пейсик.

В нас тепер нема ніякої просвіти. Школа велика спалена, а діти вчать в хаті. Учителює якись Українець, але й на тім ограничуєсь, що вчить дітей грамоти, якої тут не вчили вже 6 років. Молодіж знаходиться в стані дикунства і росте на яничарів, бо наші „браця" виховують її в проти-українськім дусі. В селі істнує Читальня Просвіти, але до неї майже ніхто не приходить, бо Поляки зараз підозрівають, що то приготовляється повстанє проти уряду. Люде бояться свої тіни і не ідуть ніде, бо вже ся досить натерпіли. Не приходять до села ніякі українські часописи, але зате приходять польські і то за дурно пхають їх до читальні. Люде дуже обурені проти Поляків і нетерпеливо ждуть на поворот української влади. Поляки се знають і переслідують кождого свідомого селянина, особливо переслідують Канадіянів (тих Українців, що вертають з Канади). бо ті вже були в світі і не хотять терпіти польсько-шляхоцького ярма.

Ти вже певно знаєш, що упадку старої зпорохнявілої Австрії в нас була своя українська влада. Нарід тішився як незнати чим, що вже над ним не буде панувати ні проклятущий. Лях ні Мадяр ні Німець. Люде радувалися але не на довго. Польська шляхта не хотіла добровільно опустити колись силою і обманом забрану українську землю — українські лани і виповіла війну українському народови. Українці виділи до чого то йде і зорґанізували свою власну армію, щоб боронити себе перед нападом Поляків. На заклик **„Українці! До зброї, бо Ляхи йдуть!"** Зголошувалися до війська всі старі й молоді, а навіть баби з кочергами збиралися на Ляха. Радість і плач однаково збирав чоловіка, коли дивився на ту сіру, не одягнену й виголоднілу масу українського юнацтва, що напів узброєне з піснею на устах **„Не пора Ляхови й Москалеви служить!"** поспішним ходом йшло боронити української землі перед брутальним нападом польської шляхти. З Лисовець не мало Українців поклало свої буйні молоді голови за свободу українського народу. Василь Манчишин, що лиш скінчив кіцманецьку ґімназію, поляг в бою з Поляками як капітан української армії. Поляг також студент згаданої гімназії Василь Порцинаюк і богато других хлопців.

Українці не могли удержатись проти Поляків з трох причин. Перше тому, що Ляхам прийшла на поміч Антанта, присилаючи в Галичину армію Галера, котра була заосмотрена в американську амуніцію і другі военні прибори й мала добрих досвідчених полководців. Друге тому, що ми, Українці нємали часу як слід зорґанізуватися. **А трете тому, що українське населеннє латинського обряду, котре було збаламучене польськими попами не симпатизувало з Українцями, але сприяло Ляхам. Зраджувало наші позиції в многих випадках.** В нас з того приводу була велика галабурда (заколот). Так звані Поляки відказувалися (не всі) служити в українській армії, а як їм Українці казали їхати на „форшпани", то вони з кіньми ховалися в стінку або в ліс. Так було не лише в нас, але всюда в дооколичних селах, де перед війною були польські школи і „косцюлкі". Зате, тепер їх Поляки насильно беруть до своі армії і вони каються, що не хотіли служити в Українців.

В Лисівцях тепер урядує самий польський уряд. Староство назначило війтом Івана Дзюбу, котрий записався Поляком в італійськім полоні і приїхав з Поляками до дому. Наші „Поляки", котрі й два слова не вміють вимовити по польськи, дуже дуються і покепковуються з тих нещасливців, котрі окалічили в польсько-українській війні. Помимо того, що вони самі суть збаламученими Українцями, при стрічі з Українцем, не кажуть ні Добрий День! ні Славайсу Христу! але „Гей! Як там Україна?" Ми, Українці сміємося з дурних баранів і дражнимо їх польською короною в глубіцкім лісі. Громадським урядникам наказано з „гори" вживати в уряді польської „культурної" мови і вони сараки силкуються догодити староству і калічать як можуть. Як такий Поляк допече Українцеви, то Українець нічо не каже, лиш питає лацінніка, як по польськи гречка називається. А сего йому досить. В селі ціле нещастє з тою Польщею.

Тепер в нас нема священника і церква стоїть пусткою. вікна повибивані кулями з машинових крісів, а дзвони забрали свого часу Москалі. Дякують тепер Захарій Кольбенка й Іваcько Фотинюк. Млина також не маємо, бо Москалі спалили ще на самім початку війни і тепер там где стояв млин тепер стоїть хрест, а в земли закопаний той Москаль, що запалив млин і був поцілений австрійською кулею. Фільварки тримають ще ті самі Клейнери, що й перед війною але тепер нема кому робити запів дармо і люде обробляють поле за третину. Склеп удержують Поляки. Старий Шестопалька вже не торгує, бо Микиту вбили на війні, а він вже незмагає. Богато людей збирається їхати з весною до Канади, але не знати чи зможуть, бо богато коштує подорож. Петро Шимків вже в дорозі. Як доїде то він тобі богато дечого розкаже, що тут робиться.

Сим кінчу й перепрашаю, що так написав, бо того є так богато, щоби чоловік й на волові скірі не списав. Є такі річи за які тут строго карають і я не пишу, бо боюся домя, де богато погинуло наших і шипівських людей. Ви американські Українці розкажіть про ті польські насильства над нашим народом свому Вільсонови, Ого! Вже по нім котрого тут Поляки так дуже хвалять, що їм дав Польщу! А ми, будем терпіти, бо хто терпен, той спасен! **Україна таки мусить бути!**

З щирим привітом.

......

ЛИШАЇ, ПЯТНА І ЕКЗЕМА.

Не терпіть і не занечищуйте Вашу кров більше. Мій легкий спосіб увільнить Вас з тих недуг. 95c—

Позамісцевим даємо листовну відповідь.

M-me KRAUTMAN,

281 So. 5th St., Brooklyn, N. Y.

ВИНАХІДНИКИ

Вишліть мені модель або рисунок Вашого винаходу егзамінації.

Жадайте мою книжочку винаходів п. з. „ПОРАДНИК ДЛЯ ВИНАХІДНИКІВ", котру отримаєте ДАРОМ.—Пишіть до мене по українськи.

Marcin Labiner,

Reg. Patent Atty. (S.),

15 PARK ROW, NEW YORK

ХОЧЕТЕ ЇХАТИ ДО СТАРОГО КРАЮ?

ХОЧЕТЕ СПРОВАДИТИ РОДИНУ З КРАЮ?

ХОЧЕТЕ ВИСЛАТИ РІДНІ В КРАЮ ГРОШЕВУ ПОМІЧ?

ХОЧЕТЕ ПЕРЕВЕСТИ ЯКУ СУДОВУ СПРАВУ В СТАРОМУ КРАЮ, ВИРОБИТИ СОБІ ПОВНОВЛАСТЬ, КОНТРАКТ КУПНА І ПРОДАЖІ АБО ИНШИЙ ЯКИЙ ДОКУМЕНТ?

ХОЧЕТЕ ВИРОБИТИ СОБІ ПАШПОРТ?

ТО ПРИХОДІТЬ АБО ПИШІТЬ ДО ОДИНОКОЇ В АМЕРИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ІНСТИТУЦІЇ

АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО БЮРА.

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, INC.

30 E. 7-th STREET. NEW YORK, N. Y.

МЕДИЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ СВ. МИХАЇЛА

Коли Ви недужі на яку скірну недугу, немічні на силах, як маєте ревматизм, нечисту кров, сверблячку тіла, катар жолудка, солітер (націстник), конвульсії (падучу хоробу), кашель, перестуду, внутрішні болі від подвигання, або коли дбаєте про красу Вашого тіла і потребуєте лік на поріст волося, вусів, або для усунення волося, пофарбовання сивого волося, зроблення лиця гарним або взагалі на всі инші недуги, а хочете мати ґварантовану пораду і добру медицину, то опишіть нам зараз Вашу недугу а наші знатоки медицини Вам поможуть. Жадайте катальоґ у:

ST. MICHAEL MEDICINE CO, INC.

CARLSTADT, N. J. Dep. D.

Оснований 1888 р.

ШЕВЦІ

Комплетно обшиті части на черевики

ШКІРА НА ПІДОШВИ, ШКІРЯНІ ВЕРХИ, КОПИТА І ВСІ ДРУГІ ПРИЛАДИ ПО НИЗЬКИЙ ЦІНІ.

Також приймаєсь замовлення на холяви до чоботів і холяви до черевиків на здеформовані ноги. — Виставовий склад на розі

72 FIRST STREET і 13 FIRST AVENUE, NEW YORK, N. Y.

L. B. HORWITZ

Замовлення почтою скоро полагоджуєсь.

Чи Ваші гроші вислано в повній вартости?

Чи висилаючи в останних часах свої гроші до Ваших приятелів в Европі, Ви дістали вірну скількість марок, левів, корон, франків і других чужинецьких гроший за Ваші американські долярі?

Найліпшою запорукою на виплату повної вартости Ваших гроший є рада, щоби Ви звернулися по пораду до одного з бюр CLEVELAND TRUST CO. у Вашім сусідстві, де урядник експерт, скаже Вам у Вашій мові, докладний курс гроший і дасть Вам всяку потрібну пораду зглядом пересилки гроший.

Вважайте, щоб дістати повну вартість Ваших гроший. Зайдіть до сусідного бюра.

The Cleveland Trust Company

БАНК ДЛЯ ВСІХ НАЦІОНАЛЬНОСТИЙ.

В МАЮ

ЗАРАЗ ПО ВЕЛИКОДНИХ СВЯТАХ,

зі Зелізницею заплаченою до Кракова, Львова, Тернополя або Чернівець, коли з родиною так в осібній кімнаті а коли самотні так в каюті о двох, чотирох і шести ліжках, можете виїхати до старого краю в більшім гурті Українців, коли ЗАРАЗ зарезервуєте собі у нас місце на ТРЕТОГО, СЕМОГО або на ДВАНАЙЦЯТОГО МАЯ, на НАЙЛІПШІ КОРАБЛІ в руху, без ПЕРЕСІДАННЯ впрост до БРЕМИ на 3., до Антверпен на 7. і на 12. мая до Гамбурга. По близші інформації пишіть на адресу:

HENRY J. SCHNITZER STATE BANK

141 WASHINGTON STREET, NEW YORK CITY.

92cc—

ДОЛЯРИ — КОРОНИ

MONEY ORDERS

Пересилаємо до всіх частий **СЛОВАКІЇ** по найвисшому денному курсі.

ДОЛЯРОВІ ПОСИЛКИ будуть виплачені особі готівкою в американських долярах.

КОРАБЕЛЬНІ БІЛЕТИ на всі лінії по точно компанійних цінах.

ІМІГРАЦІЯ. Виготовляємо скоро і точно всякі потрібні документи.

MOKRAY BROTHERS BANKERS

150 2nd STREET. PASSAIC, N. J.

КОРОНИ або ДОЛЯРИ

ПАШПОРТУ ПОТРЕБА

кождій особі котра хоче відїхати до краю. Наколи ви бажаєте відїхати до краю скоро, на добрім кораблі і бути чесно обслужені так просимо написати ще нині до

АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО БЮРА

а ми вам виробимо пашпорт листовно в кількох днях, продамо вам шифкарту на добрий корабель, наш чоловік буде на вас чекати на стації і заопікуємося вами від хвилі прибутя до Ню Йорку аж до відпливу корабля. Ми вас обслужимо чесно і совістно а ви будете задоволені, що підпомагаєте свою УКРАЇНСЬКУ ІНСТИТУЦІЮ а не чужих.

СПРОВАДЖУЄМО РОДИНИ З КРАЮ за помочію наших представителів в краю.

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ ДО КРАЮ доляровими чеками через ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ у Львові скоро і безпечно. По близші інформації приходіть або адресуйте:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, INC.

520 E. 6th Street, NEW YORK, N. Y. — 322 N. 8th Street, PHILADELPHIA, PA.

ЛЮБИТЕЛІ МУЗИКИ!

Звісна на весь сьвіт нюйорська першорядна фірма

КАРЛЬ ФІШЕР

ПОРУЧАЄ УКРАЇНСЬКОМУ ЗАГАЛОВИ СВІЙ

СКЛАД МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ І ВСЯКИХ МУЗИКАЛИЙ.

ПРОДАЄ ВСЯКІ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ, ПРИБОРИ, НОТИ, МЕТОДИЧНІ ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ НАУКИ МУЗИКИ НА ВСЯКИХ ІНСТРУМЕНТАХ І ВЗАГАЛІ ВСЕ, ЩО ВХОДИТЬ В ОБСЯГ МУЗИКИ.

Як поодинокі люди так і ті, що орґанізують музичні кружки, смичкові орхестри і банди на дутих інструментах, найдуть у тім складі все для них потрібне, а також дістануть всякі інформації для закупна відповідних інструментів і як учитись грати. Ся фірма отворила український відділ, який веде всяку переписку віт сторонами в українській мові. Тож сьміло звертайтесь з своїми потребами до тої фірми в українській мові. Ілюстровані катальоги висилаєсь на жаданє. Весь товар досконалий, а ціни умірковані. Адреса:

CARL FISCHER, *COOPER SQUARE,* NEW YORK, N. Y.

Оснований перед 30 роками

The State Bank

(КРАЄВИЙ БАНК).

374-8 Grand St., New York, N. Y.

СТАН МАЄТКОВИЙ ПОВИСШЕ $85,000.000.

Є богато причин задля яких Ваші банкові потреби повинні бути полагоджувані через Стейт Банк, 374-8 Гренд Ст., Ню Йорк.

The State Bank не є приватним підприємством, але банком, чартерованим правительством.

The State Bank є членом New York Clearing House, котре є стоваришенням найбільших банків в Америці.

The State Bank має понад 110,000 депозиторів а між ними є слідуючі:

Містовий Уряд міста Ню Йорку

Стейтовий Уряд стейту Ню Йорк

Почтові Щадничі вклади.

The State Bank є одним з найбільших банків в Злучених Державах, якого обслугу поручає горожанський Комітет зі Львова, і який з'єднав собі добру репутацію у банків тут і поза границями сеї держави за скоре і безпечне виконуваннє поручених йому справ, і його грошеві перекази і дрефти приймають і цінять всі банки в Европі.

Складайте свої ощадности в The State Bank

Користайте з проценту, який наросте на Ваших грошах, а рівночасно забезпечите себе від всякої втрати.

Висилайте гроші до Ваших родин через Стейтовий Банк по найнисшім денним курсі, і будьте певні, що вони дістануть їх скоро.

КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ продаєсться по низьких цінах, бо ми є представителями найбільших корабельних компаній в світі. Поради для осягнення ПАШПОРТІВ дається даром. Коли хочете, щоби обслужено Вас добре, прийдіть особисто або пишіть до

THE STATE BANK,

374-8 Grand St., New York City.

ШЛЕМО КОЖДОМУ, ХТО СОБІ ЗАМОВИТЬ НЕЗВИЧАЙНО ГАРНУ ПОВІСТЬ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ

В неділю рано зілє копала

ЦІНА ЛИШЕ 75 ЦЕНТІВ.

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:

„SVOBODA". 83 Grand Street. JERSEY CITY, N. J.

ДЛЯ ПОЦІЛУЯ

треба сотворити делікатне і чисте лице, о рожевім, свіжім і молодечім вигляді, як шовк мягкій скірі і поривало гарній цері, без пятен і скірних нечистостий. Рівночасно усуваємо волосе з лиця. Як таке лице осягнути, треба звернутись до нас о пораду лично або листовно. Бюро отворене від 9-ої год. рано до 8-ої вечер.

The Sparrow (A3)

180 Ave C. cor. 11th St., New York, N. Y.

НА СВЯТА ДО СТАРОГО КРАЮ

через

ГАМБУРГ, БРЕМЕН, АНТВЕРП І РОТЕРДАМ

найлутше їхати тепер послішними кораблями, тому, хтокний віджджаючий до старого краю, повинен вже тепер шифкарту замовити.

ШИФКАРТИ

до краю і з краю, спроваджуємо стисло по ціні компанічній, на всі головні лінії.

ПАШПОРТИ

виробляємо кождому в кількох днях. За куфри гарантуємо аж до самого дому.

КРЕВНИХ

зі старого краю, спроваджуємо за посередництвом наших представників у Львові, Перемишли і Станиславові, також, виробляємо всі потрібні документи.

ГРОШІ

до старого краю висилаємо скоро і по найнизшім курсі, почтою, доларами, чеками і телеграфічно, під повною гарантією і відвічальностию.

По інформації, просимо писати або зголоситись особисто лише до:

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

НЕ ДИВО

що слабої будови люде легко підпадають недугам, або з хорим жолудком не є в стані набути тілесної енергії і здорової крови

БОСАКОВЕ ЛІЧНИЧЕ ГІРКЕ ВИНО

додасть вам здорової крови здоровий жалудок, тілесну силу і енергію до поконання немочи. Зробить вас черствим, додасть вам охоти до іди, і до праці і в той спосіб допоможе вам добитись добробуту.

БОСАКОВЕ ЛІЧНИЧЕ ГІРКЕ ВИНО

Дістанете його в кождій ліпшій аптиці і гросерні.

—: ЦІНА :—

1 фляшка $1.50, 6 фляшок $7.50
12 фляшок $14.00

Настоюйте на тім, щоби діставати лиш те одиноке правдиве і оригінальне, котре виробляє

BOSAK MANUFACTURING CO.
Scranton Pa.

UNITED AMERICAN LINES INC

ПРЯМА ЛІНІЯ МІЖ НЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРГОМ

Найліпше получення до всіх частий центральної Европи.

S. S. "MOUNT CLAY" — 12-го МАЯ
S. S. "MOUNT CARROLL" новий — 19-го МАЯ
S. S. "MOUNT CLINTON" новий — 26-го МАЯ

Кораблі відїзджають з Ню Йорку з Pier No. 86, North River, при кінці Вест 46-ої ул.

Корабель "HANSA" (Ex-Deutschland), "BAYERN" (новий) і "WUERTTEMBERG" (новий) зачнуть їздити в місяци червни.

Кабіни з 2, 4 і 6 ліжками на всіх згаданих кораблях. Окремі їдальні, галі для куреня, галі розривок і променадові поклади для ужитку породжних 3-ої кляси.

Для запевнення собі шифкарти пишіть до котрого небудь агента або

39 BROADWAY, NEW YORK, CITY

JOINT SERVICE WITH HAMBURG AMERICAN LINE

ПРИ ПОВОРОТІ ДО КРАЮ І ТУ В АМЕРИЦІ

нема ліпшого ремесла від автомобільового. Я є з краю довголітний і добрий механік і шофер в Америці. Хто вчиться в нашій школі, той стане добрим механіком і шофером. Будете нам вдячні по всі часи. Знайте, що наша школа є одною з ліпших в Америці. Ужаваєсь до науки всі найновіші моделі автомобілів. Денні і вечірні курси. Можете заробити 25-35 дол. на тиждень. Просимо зайти до нашого офісу і порадиться з нами. Офіс отворений і в неділі.

Записуйтесь до нашої школи. — L. Stepanoff, інструктор і механік.
Для інформації наш офіс отворений в неділі до 12. г. в пол. Пишіть по катальоги
ARENA AUTO SCHOOL, 151 W. 54th St., NEW YORK, N. Y.

AMERICAN BLACK SEA LINE, Inc.

під американським прапором

ДО КОНСТАНТИНОПОЛЯ — КОНСТАНЦИ

НАЙПОСПІШНІШИМ ПАСАЖИРСЬКИМ КОРАБЛЕМ

ACROPOLIS

ВІДІЗДЖАЄ З НЮ ЙОРКУ

З ПОЧАТКОМ МІСЯЦЯ ЧЕРВНЯ С. Р.

з Pier No. 5 U. S. ARMY TRANSPORT SERVICE, Hoboken, N. J.

	Білети III. кляси	II-ої кляси
До КОНСТАНЦИ	$145.00	$250.00 і висше
До КОНСТАНТИНОПОЛЯ	145.00	250.00 і висше

Третої кляси кабіни $155
$5.00 воєнна такса додатково.

По повні подрібні голоситись до:

STEPHANIDIS, BENAS & COMPANY, GENERAL AGENTS
21—24 STATE STREET, NEW YORK

Всі уповажнені агенти можуть убігатися о права агентури.

ДОРОЖНЯ У ЛЬВОВІ.

Львівська ґазета "Вперед" пише так про ціни з початком цвітня с. р.

Львів, як і інші міста в Галичині, відмовляють тепер молебень 40-параґрафової урядової апровізації, яка полягає на тому, що мясо може дістати тільки паскар (наживник), а звичайний смертний чоловік мусить вдоволитись яриною, крупами, фасолею і т. д. Наслідком сього подвійна дорожня. Не можна продавати мяса, отже тихцем береться більші ціни за нього, треба їсти ярину, фасолю, крупи і т. д., тож зростають і дорожіють ціни сих середників.

Таку комедію „поправи апровізації" після урядового молебня 40 параґрафів переживає Львів.

На торгах платиться за кільо бульби 14 марок, за бураки 13—15 марок, за петрушку 12—14 марок, за квашену капусту 30 марок, за кільо яблок 80—100 марок, за головку калярепи 12 марок, за головку келю 20—25 марок, за кусок хрону 4—5 марок, за „вязаночку" молодої редькви 40—50 марок, за одно яйце 7—8 марок, за літру молока 35—36 марок, за кільо масла 500—550 марок, за кільо сира 150—180 марок.

Мука підскочила страшно в ціні. За кільо „білої" муки плачено 150—160 марок; за кукурузянку 50—60 марок.

Підскочили в цінах немало й крупи, фасоля та горох. І так за гречані крупи треба було платити по 95 марок і то звичайно за літру; за пшоняні крупи 70—75 марок, за риж 95—110 марок, за волоський макаран 320 марок за кільо, за літру фасолі 70 марок, за горож 60—70 марок.

Цукор став доступним хиба для щасливців. Кільо жовтого цукру коштувало 280—300 марок, білий цукор плачено по 320—400 марок за кільо.

Хліб білий коштував 140—160 марок за 1 кґ. бохонець, чорний 80—90 марок, „булочка" о 2½ дека 6—7 марок, більша 15—20 марок, а „кайзерки" і роґальки по 25 маречек.

Ціна пів літри пива підскочила з 11 марок на 14 марок.

Мясо, ковбаси, дичина і дріб, се ішло в цінах приступних хиба для паскарів та воєнних щасливців.

ЗАДЕРЖАНО КОРАБЕЛЬ ЧЕРЕЗ СОБАКУ.

До порту Монтевідео в полудневo-американській републиці Ураґваю приїхав оногді з Ню Йорку корабель Еолюс, на котрого покладі була нюйорська дівчина Мюріел Корнел зі своїм улюбленим псом. Коли корабель наближався до порту, на поклад корабля прийшли іміґраційні власти параґвайської републики, а відкривши собаку, приказали її зараз застрілити, як се наказує параґвайський закон для боротьби проти якоїсь хороби серед звірят. Почувши при сей присуд на свого улюбленця, Американка заявила іміґраційним урядникам, що вона радше останe на кораблі, а потім вернеться до Злучених Держав, як дозволить розстріляти свого пса. На се урядники заборонили кораблеви причалити до берега. Коли її питали, чому вона так любить сего пса, панна відповіла, що се був улюблений пес її брата, котрий погиб у війні у Франції. Товариші її брата найшли пса коло неживого пана, як стеріг його вірно. Жовніри забрали пса до Америки і віддали його родині погибшого жовніра. „Тому я волю, щоби ви вбили мене як сего пса", — додала резолютна дівчина. Урядники порту дозволили наконець кораблеви причалити до берега, але під услівем, що корабель рушить назад до Злучених Держав протягом 24 годин. Однак пізнійше згодилися навіть на звичайний в таких случаях побут корабля під услівем, що пса замкнуть в осібній каюті та поставлять коло него санітарну сторожу.

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

ДІЛІТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) **До Львова** грошевий дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленнем про гроші на адресу: Ukr. Horozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) **До Чехо-Словаччини** і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) **Для Австрії і Югославії** так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) **Для поодиноких повітів і громад в Галичині** (на народні цілі також!) посилати на адреси подані в газетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

ХУСТКИ

ЛІТНІ І ЗИМОВІ, ШОВКОВІ І ВОВНЯНІ, МОЖНА НАБУТИ ПІД АДРЕСОЮ:

UKRAINIAN BAZAR,
168 East 4th Street,
NEW YORK, N. Y.

ШИФКАРТИ

ДО КРАЮ І З КРАЮ ЧЕРЕЗ ГАМБУРГ, АНТВЕРП, РОТЕРДАМ І БРЕМЕН, на ЛЬВІВ, КРАКІВ, ЧЕРНІВЦІ І ТАРНОПОЛЬ

поспішними кораблями.

ПАШПОРТИ

виробляємо в кількох днях даром!

ГРОШІ В ДОЛЯРАХ

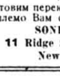
до України, Буковини і Галичини, скоро і совісно, почтою і телеграфічно, з повною гарантією.

Наш Нотаріяльний відділ даєчемне і чесне обслужене.

По близші інформації приходіть або адресуйте: 95че—

D. MEADOW,
190 AVE. B, NEW YORK CITY
(межи 11-ою і 12-ою улицею)

СТРИМАЙТЕ ВИПАДИ ВОЛОСЯ

Кому долягає випадан не волося, нехай звернеться до мене. Я запевняю, що здрежу сю недугу протягом тижня. Прийдіть і переконайтеся. Години приняття від 10. до 1. і 3. до 9. Як Ви поза Ню Йорком, то пришліть $1.35 почтовим переказом або марками а ми вишлемо Вам се средство. 36с

SONIA KURMAN,
11 Ridge St., cor. Grand St.,
New York, N. Y.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

1) Фарма 75 акрова з лісом, дім на 12 кімнат, добрі будинки і великий сад. Ціна $3.000, половина на легкі сплати. 99-102

2) Фарма 120 акрова, рівна земля з лісом, два великі пасовиска, річка тече через фарму, дім мурований, 18 кімнат, добрі стайні, засіяно 9 акрів жита, близько міста. Властителі постарілись і не можуть обробляти фарми. Ціна $5.500; можуть дати на легкі сплати.

3) Фарма 85 акрова, грубий ліс і великі пасовиска, дім на 7 кімнат, добрі стайні, 2 молоді коні, 5 коров і одна ялівка, 4 безроги, 30 курий і много молодих; досить гречки і вівса, бараболь; всяка машинерія потрібна до фарми. Ціна $3.800.

4) Фарма 170 акрів з лісом, великий дім на 20 кімнат і великі будинки, великий сад з всілякими овочами, много худоби і вся машинерія, потрібна до фарми. Ціна за всьо $9.000, може дати на легкі сплати.

5) Фарма 20 акрів серед кольонії, файний дім на 6 кімнат і стайня, файний сад. Ціна $1500.

Прошу зголоситись до мене як до фармера, жиючого на сих фармах, пишучи на адресу:

NICK DANOPUK.
Galway, N. Y.

ЕКСТРА!

Найгарнійший календар воєнний на рік 1921 і каталог найліпших годинників, грамофонів і иньших новостий, вишлемо кождому, хто надішле 15 центів марками на пересилку і опаковане. Адреса: 94сп22

PRACTICAL SALES CO., Dept. 8,
1219 N. Irving Ave., Chicago, Ill.

З УГОРСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Іменовання.

Др. Осип Охримович, з Богородчанщини, в Галичині, іменований жупаном (старостою) в окружному уряді в Мукачеві.

Арешти комуністів в Ужгороді.

Доносять з Ужгороду: Тутешня поліція арештувала кількох комуністів, між ними Мондока, редактора „Правди", за розширюванне літератури протидержавного змісту.

Земельна посілість на Угорській Україні.

Всі більші посілости від 25—250 морґів є в руках жидівських купців або Мадярів. Найбільший маєток належить до гр. Шенборна в Мукачеві. Він має 232 тисяч морґів, з чого більшість ліси. Всі млинки, тартаки і т. д. в жидівських руках, за дуже малим чиншем. Наприклад спілка „Сайда" наняла на 30 літ 20.000 морґів ліса, морґ за 180 кор. Коли на один морґ візьмемо тільки 350 метрів дерева, то 1 метр коштує 72 сотики.

З НАГОДИ ВЕЛИКОДНИХ СВЯТ
о. Володимир Лотович, Бруклин, Н. Й. місто желань святочних, зложив в адм. „Свободи" $3.00 на фонд М. Старуха.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

о. Іван Навроцький, парох Голгіч (пов. Підгайці) помер 19. марта с. р. Покійник уроджений в 1851 р. в Кипячці (тернопільського пов.). Після скінчення теольоґічних студій якийсь час був катехитом в Бережанах і Тернополі, а від р. 1885 парохом Голгіч. На сім становищі був душею повіту. Не було в Підгайцях товариства, в якому не працював би, не було ніякої акції, в якій не був би коли не першим, то одним з перших. Смерть о. Навроцького — болючий удар для Підгаєччини.

Дня 17. марта в 11. годині в ночи скінчив своє мученичe житя **Петро Ґродзіцький,** ст. прав і старшина Гал. Армії. Уроджений 1889 р. з бідних селян з Зарічу коло Делятина, кінчив ґимназію в Коломиї. Незвичайно живий ум, начитанність літератури, незвичайна память, небуденний гумор і оригінальність думок та вислову — се прикмети Покійника, що останутъ на все в памяти всіх, що Його знали. — Доля тяжко над Ним насміялась: В 1914 р. опинився Він в Талєргофі як небезпечний для Австрії, за те в 1915 р. мусів служити в австрійській армії; над Стиром попав в російський полон. З надломаним здоровлем попав ще в рос. тюрму на оден місяць, дістав запаленнє легких, котрого добре не вилічив, і по 28 місяцях неволі вернув як інвалід до дому. В 1919 р. зимою мусів піти в шпиталь, а відтак утікати перед польським військом. Коли переходив Ґал.-буков. границю, щоби дістатись на Велику Україну, попав в руки польської сторожі і опинився на Бриґідках у Львові, де пробув 9 місяців, пролежавши 3 місяці на тиф. Аж тоді випущено Його до дому до Заріча і конфіновано. До грудної недуги прилучилася ще туберкула кишок і завели Його до гробу. В. Й. П.!

Марія з Лісевичів-Герасимовичева дружина о. Юліяна Ґерасимовича, пароха в Рибні, мати сотника-інтендента інж. Гриця Герасимовича і Анни Стрийської, дружини комісаря д-ра Івана Стрийського, померла в Рибні 8. вересня 1920 р. Покійну шанувала ціла Косівщина за її тиху повагу, велику доброту, непохитну й горду чесність, ідеальну любов до рідного краю за те, що була сонцем свого гарного дому, доброю господинею і сусідкою щирим і розумним другом сільського жіноцтва. На Її похороні були люди з далеких сіл Косівщини. — Вічна память добрій і гарній людині!

Павло Ган, бувший адюнкт „Дністра" і урядник тов. „Providentia" у Відни помер 7. III. с. р. на чахотку в домі своєї матери в Боратині. Покійний, в силі життя с. є. в 32 р. впав жертвою лихоліття останніх років. Побої, тяжкі життєві відносини у Вавовичах і Пикуличах спричинили його недугу — а секатури місцевої жандармерії (голошенняся що дня в Кристинополи, віддаленім о 7 клм.) прискорили смерть. Покійний був щирим тихим народним робітником. Писав також вірші, які печатав в „Неділі" под. „Діла" і в віденських часописях як в українській, так і німецькій мові під псевдонімом Павло Шевчиків. В останніх часах побуту в рідному селі вишколив ще місцевий хор, який Покійного з жалем провів на вічний тихий сон. В. Й. П.

Микола Петрів, висл. директор народніх шкіл і управитель вилілової школи ім. Бориса Грінченка у Львові помер дня 6. квітня с. р., після 47-літної учительської служби, в 69 році життя. За час його управи школа ім. Б. Грінченка розвивалася так гарно, що треба було її поділити на дві окремі: хлопячу й дівочу, а потім примінити до них ще й виділові відділи. Хто знає, в яких життєвих умовах працює українське приватне учительство, той подивується величині праці, але не подивується сьому, що Покійний покінчив своє трудове життя серед великих матеріяльних злиднів. Похорон відбувся в четвер, при великій участи учительства, шкільної дітвори та львівського громадянства. Над могилою промовляли директор школи Грінченка Горникевич і іменем організації народніх учителів, дир. Ліщинський.

КОЗАЦЬКЕ СВАТАННЯ

на три дії.

ЦІНА 25 ЦЕНТІВ.

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу

"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

По Україні.

Червона армія

переживала в осени тяжку кризу. Не було одежі та обуву. Був під впливом неудач на фронті паничний настрій. Роздягали своїх комісарів. Голосно заявляли своє невдоволеннє на комуністичну партію. Армія розпадалась, дезертирство було дуже велике. Була евакуована Умань. Большевицька адміністрація не надіялась проїхати зелізницею і збирала коні.

Перемиря большевиків уратувало. Се дало їм змогу вдягнутись і вбутися коштом селян. Українці, принявши перемиря, зробили страшну помилку. Не доцінена була революційна ситуація, яка була й є на Україні. Уже в Винниці наша армія була-б учетверо більша, а вся Україна спалахнула-б ґрандіозним повстаннем. Червона армія на Україні складається з Росіян. Російські інтернаціоналісти продовжують „інтернаціональну" політику царів: Українців висилають в Москву, Казань, Сибір, а Росіян на Україну. Москалі поводяться на Україні дуже брутально. Ні майно, ні навіть життя громадян не забезпечено від сваволі першого ліпшого салдата. За українську червону армію заборонено аґітувати під страхом тяжкої відповідальности. Бо, коли би була утворена українська червона армія, то зараз би почала вона вигонити російську червону армію з України. А се був би для комуністів скандал на весь світ. Наскільки бояться і ненавидять большевики всяку військову українську силу, хочби й ультрачервону, видно з того, що гайдамаків Волоха, що вчинив авантуру в Любар 1. грудня 1919 р., розброїла 60 дівізія в березні 1920 р. Вигляд большевицьких салдатів на Україні досить добрий. Майже всі вдяглися коштом селян в ріжноманітні навіть в жіночі кожухи, в шинелі (все військове вбрання приказано віддати для армії). Москалі веселі, відгодовані. Контраст із нервовим настроєм Українців: Вулицею йде ґрупа пяних большевиків і співає „В лесах дремучих разбойнички йдуть" а селянин каже, але так, щоб вони не почули: „Бач, наїлись, напились, он на кому наше село, на кацапах".

Всеж червона армія не може бути дуже довго надійною підпорою большевиків. Ся армія антикомуністична. Війна з ворогами радянської системи, та ще такими реакційними, як добровольча армія, затіняла суперечність між комуністичними тенденціями большевицької політики і селянським дрібнобуржуазним складом Росії. Сильним стимулом в боротьбі большевиків був голод, а не соціялістичні ідеї. Україну в пресі большевицькій називають „страною заготовок". Соціяльні суперечности мають остро виявитись, коли большевикам доведеться практично здійснювати соціялізм: до сего часу вони руйнували капіталістичну систему і доїдали остатки капіталістичної продукції. (Большевики сподіваються, що червона армія відограє „фабричного казана", в якім має витворитись новий пролетарський світогляд селянина). Але Lumpen-Proletariat, що наповнює червону армію, не може бути творцем вищої форми суспільного господарства. „Розобьем буржуазію, а потом будем резать комуністов" — се найбільше популярний клич у червоній армії. Большевики не демобілізують своєї армії. Розуміють вони, що їм на терені України і Росії не вдасться довго вдержатися. Вони покладають всі надії на всесвітню революцію, в большевицьких формах. „Ми не можемо демобілізувати своєї армії, заявляє Троцький, поки ще є для нас загроза". Большевики вважають червону армію дуже реальним средством утворення соціялістичної революції. Сю армію можна всюди повести, аби була надія на здобич. При помочі червоної армії большевики надіються поправити харчову кризу: чи так чи инакше, а мирне населення в Росії доводиться большевицькій державі годувати. Отже вигіднійше годувати його масами, в казармах, чим сакціонувати державну філантропію.

В червоній армії не може бути иншої аґітації, окрім комуністичної. На мітинґи водять салдатів по приказу. Цікава подрібниця: вранці та в вечері, замість колишньої молитви, співається інтернаціональний гимн. В перших числах листопаду в Умані перебувала галицька бриґада в числі до 2000. Вони були невеселі і не хотіли йти на фронт проти Вранґеля. На український фронт їх боялися посилати, щоб не перейшли до української армії. Большевицьке командуванне не довіряє салдатам української національности. Росіян краще вдягають, так само в бою Українців (на фронті Вранґеля) посилали вперед. Від „демократизму" в большевицькій армії лишилися тільки слово „товариш".

Комісари, червоні командири і червоні сестри відріжняються від „мужви" „красноармейцев". Їздять в шикарних колясках, авто, добре вдягаються, годуються, додержуючись принціпа „Carpe diem". В богатьох повітах України орґанізоване навчання військової справи на селі: вчать інструктори молодь від 16 до 18 років.

Большевицька адміністрація.

Радянської власти немає, — є власть комісарів, над якими панує Чрезвичайна Комісія (Чрезвичайка). В адміністрації переважно молодь. Склався погляд, що ніякий комісар не може пробути на однім місци більше, чим 3 місяці, бо обовязково буде судимий за кражу. Комісар може все. Але по закону ніхто із радянських службовців не може одержувати більше, як 6.000 на місяць. А за сі гроші можна купити 2 паляниці. Ясно, що грабунок і кража являються необхідністю. Надзвичайні комісії складаються з молодих людей, рішучо ненормальних, морфіністи, садисти, кокаїністи обох полів. В Гайсині напр з повстанця-учителя з живого здирали кожу, а голова тої надзвичайної комісії хвалився, що власноручно розстріляв 3336 чоловік. В Гайсині, де мені довелося пробути 2 дні, я бачив картину, як арештованих селян з скрученими назад руками вели в острог. Такі картини, кажуть, можна спостерігати що дня. В Брацлавськім повіті розстріляно большевиками до 10 тисяч чоловік. На перехрестних станціях всюди істнують відділи Чрезвичайної Комісії, котрі по кілька разів на день перевіряють документи і роблять трус всім, хто перебуває на станції. Арештований ні про яке „habeaus corpus" нагадувати не сміє. Одного студента, якого я взяв з собою в Катеринослав із села, на стації Пятихатки заарештували Чрезвичайні Комісії і тримали без всяких підстав цілий місяць, поки йому не пощастило втекти. А документи він мав; вся його вина була в тому, що при перевірці річей у нього знайдено було 10.000 думських рублів.

30

ПАТЕНТИ

Книжочка з інформаціями в патентових справах буде післана ДАРОМ на жадання.

ВИНАХІДНИКИ

і другі пишіть по ню.

Імя A. M. WILSON є знане через 30 ЛІТ і кожда патентова справа нам віддана узискає найліпше полагодження. Пришліть модель або рисунок свого винаходу до провірення.

Пишіть днесь по українську книжочку по патентову книжку на адрес:

A. M. WILSON,
Inc.
Registered Patent Attorneys,
310 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

ПЕРШЕ І НАЙБІЛЬШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО В ШІКАГО

AMERICAN EUROPEAN EXCHANGE, 1011 MILWAUKEE AVE.

Пересилає гроші через Земельний Банк Гіпотечний у Львові в долярах або в вимінj на марки. Продаємо ШИФКАРТИ на всі корабельні лінії, по ціні компанічній. Даємо всі потрібні вказівки до подорожи і опікуємося куфрами. Спроваджуємо з краю і виробляєм потрібні документа до конзуля Американського. У всяких справах краєвих як рівно Американських даємо добру раду і полагоджуємо корисно. Нашим гаслом є: чесна і совісна обслуга. Пишіть або приходіть до

AMERICAN EUROPEAN EXCHANGE,
1011 MILWAUKEE, AVE. CHICAGO, Ill.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукування платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів даєсь відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

ПОШУКУЄСЬ ЛІТНИКІВ поодиноких осіб або родин на літне мешкання на фарму коло New London, Conn. Інтересовані зволять голоситись на адресу: **IZYDOR TYTLA**, Lyme, Conn. 01свч11

АМВРОЗІЙ РЕДКЕВИЧ, гр.кат. священик, перебуваючий в Канаді, зволить подати свою адресу до адмін. „Свободи" для пересланя йому листа з краю від Евг. і Фр. Дригалова. 01-02

МУЩИНА, Українець, знаючий в письмі і слові мову українську, польську, російську і англійську і пишучий перфектно на машині, пошукує сейчас бюрового заняття: **BORYS IWANOWSKY**, 4 Rademann Place, Jersey City, N. J. 01

ПОТРЕБА сейчас книговодчика, мущину або женщину, котрий або котра обняла би в Укр. Спілці для виробу колисаних граючих крісел ведення книговодства сего бизнесу а рівночасно приступили до спілки вкладаючи малий капітал. Голоситись до: **ANTIN ZUBRYD**, 24 Charlotte Ave., Jersey City, N. J. 01-02

УКРАЇНСЬКА СПІЛКА для виробу граючих колисаних крісел, кодисок і коників в Jersey City, N. J., пошукує кількох спільників з малим капіталом. Такий спільник дістане роботу, єсли схоче. Також потрібно українських майстрів до виробу сих річий, які мають досвід в сій роботі на машинах як циркулярка, гиблярка, горкорня і т. д. Зголоситись або писати до: **ANTIN ZUBRYD**, 24 Charlotte Avenue, Jersey City, N. J. 01-03

ПРОДАМ дуже популятний бизнес тучення худоби і дробу, враз з будинком мешкальним і оборами. Маю на місці 120 безрогів, 140 курий, 2 вози, 2 цебри до вареня шавль, преса, мильний котел, новий, вживаний всего рік, також інкубатор для вигрівання курий. Всі ті прилади служать до виварювання всяких покармів для худоби, а головно для безрог, які по вигтученню можна продавати за добрі гроші. Ее набувати потрібні поживні відпадки подасть кождому хто зголоситься до купна. Адресувати: **JOHN SCHULTZ**, Seacaucus Road, Jersey City, N. J. 01-02

ВАЖНА І НАГЛА СПРАВА.

До тих, що повертають до краю.

Взиваєсь всіх наших Родимців, котрі їдуть вже тепер до краю або думають в короткій виїхати, щоби в дуже важній справі подали нам свої і своїх товаришів адреси в отриманню дуже важних інформацій передовсім в справі паспортів і виїзду, без котрих безусловно не повинні пускатися в дорогу. Пишіть сейчас на адресу: **UKRAINIAN IMMIGRATION BUREAU**, 245 Court Street, Newark, N. J.

НЕ ПАДАЙТЕ ДУХОМ!

Що Ви не знаете англійської мови, і запишетеся сьогодня а через 3 місяці Ви будете володіти таким богатим даром, Вам буде все доступне і Ви будете на рівні з Американцями, а чому? Тому, що Ви будете говорити, читати і писати по англійськи. Ми учимо через переписку почтою за малою оплатою а для Вашої великої користи. Пробні лекції і подробиці висилаємо за 10 цнт. гришми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте: 99-01

FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL,
Dept. 46, 525 West 47th St., New York City.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

80 акрів, 25 акрів великого ліса, решта до орання, 8 кімнатний дім, 6 коров, 2 ялівки, 2 коні, 95 курий, 10 качок, всякі машини, 400 овочевих дерев, одна миля до міста. Ціна $4000, на спл. $2000. 99-01

100 акрів, 10 доброго ліса, а решта до орання, при стейтовій дорозі, миля до міста, 10 кімнатний дім, стодола і другі будинки, 6 коров, 2 ялівки, 3 коні, 100 курий, дуже добрі машини. Ціна $4500, готівкі $1500.

Крім сих фарм маю еще другі великі і малі фарми. Приходіть на мій офіс, готові до відізду, оглянути фарми або пишіть:

S. POKUTNY,
197 Forsyth St., New York City

АДВОКАТ
O. H. DROEGE
49 E. 7TH ST., NEW YORK
Розмовитесь по українськи.
Години урядові від 4. до 8. пополудни кождого дня, окрім неділь і свят.

ВДАВАЙТЕСЬ ЛИШЕ ДО СУМЛІННИХ АДВОКАТІВ ПАТЕНТОВИХ!

Наша **Кроніка для винахідників** стереже тільки користи винахідника, котрий хоче перед нахуватим, дає раду і поміч, радить „Що винайти", як охоронити винахід, як вишукати і заінтересувати купця. Предплата лише $3 річно. Безплатний номер даром хто сейчас напише до: **THE INVESTORS PUBLISHING COMPANY**, 785 Washington St., New York City. 81вчс

A. J. Hulsy
166-7th Avenue
BROOKLYN, N. Y.
Український первородний кравець
Phone 1797 South.

ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КОМІТЕТУ У ЛЬВОВІ за місяць: січень і лютий 1921.

(Конець).

Урядична Секція.

I. СІЧЕНЬ.

Вислано меморіял до варшавського міністерства почт в справі непринимання регабілітованих Українців на службу і меморіял до президента польських міністрів Вітоса зі списком непринятих до служби урядовців.

Запомог від 140—300 Мп. уділено 139 безробітним службовикам у Львові на суму 21.000 Мп., — до Стрия вислано для безробітних 5.000 Мп.

II. ЛЮТИЙ.

Секція відбула конференцію з польською регабілітаційною комісією при намістництві у Львові, з якої звіт повенювала в тій комісії ще також президія У. Г. К.

Запомог уділено 165 на суму 29.000 Мп., всі у Львові. В краю дають допомогу непринятим на службу урядовцям Окружні Українські Горожанські Комітети.

Шкільна Секція.

Секція занимається допомогою учительству народних і середних шкіл і ученикам всіх категорій; а також підкріпленою культурно-просвітних цілий. Всякі більші підмоги для сиріт по школах в формі шкільних оплат, закупна приборів і шкільних книжок, оплати в бурсах і т. п., були тільки предметом обрад Шкільної Секції а видатки на її внесення покривав Виконний Видїл. Допомога в одіжі, обуві і білю для учительства і для учеників, відбуваєтся на внесення Шкільної Секції через Секцію Запомогову У. Г. К.

Меньші підмоги видавано у власнім заряді Шкільної Секції.

I. СІЧЕНЬ.

	Мп.
Педагогічні видавництва (субвенції)	2.000
допомоги народним учителям	3.300
допомоги учит. серед. шкіл	1.000
ученикам народ. вид. і середних шкіл	2.380
студентам висших шкіл	300
музей і бібліотека	4.000
культур. просвіт. відділ в таб. Пикуличі	2.800
адміністрація	1.380
Разом	14.160

Писем прийшло в січни 37, вислано 18.

II. ЛЮТИЙ.

	Мп.
Музей і педагог. бібліотека (субвенції)	2.000
допомоги народн. учителям	7.700
допомоги учит. серед. шкіл	7.700
ученики народ., виділ. і середних шкіл	5.905
культур. просвіт. відділ в Пикуличах (субвенція)	3.595
сиротам в бурсі У.П.Т. у Львові	5.000
Разом	31.700

Писем прийшло в лютім 51, вислано 56.

На загал за оба місяці видано підмоги 24 учителям і 27 ученикам шкіл усіх категорій.

Університетська Комісія при Шкільній Секції.

I. СІЧЕНЬ.

Універ. Комісія уділила дві допомоги студентам з заграниці в сумі 3.600 Мп., і призвала право користувати з безплатної обідів 5 студентам у Львові разом 99 обідів.

II. ЛЮТИЙ.

Універ. Комісія рішила в виду відновлення студентського життя всі справи допомоги студентам полагоджувати в порозумінню з Товариством „Академічна Поміч" і по запіднованню усіх просьб Видїлом згаданого Товариства. Уділено дві допомоги на виїзд на закордонні студії в сумі 12.000 Мп. Двом студентам у Львові уділено на суму 1.500 Мп. а двом одноразові позички в сумі 4.000 Мп., разом 17.500 Мп. Обіди признано 5 студентам, разом 140 обідів.

Допомога голодуючому населенню підгірських повітів.

Щоби згідно з бажанням жертводавців і дійсною потребою прийти з допомогою голодуючому населенню Гуцульщини і взагалі селянства, рішив Український Гор. Комітет вести дальше запоміновку в літі 1920 р. акцію допомоги в харчах. Акція ся обнимає 2 напрямки: 1) акція торговельна має на меті постачати підгірському населенню по можливо найдешевших цінах середники поживи і річий конечної потреби; 2) акція гуманітарна в формі безплатного розділювання харчів передовсім военним сиротам по українських старшинах і стрільцях, українським інвалідам, родинам арештованих і інтернованих, особам хорим, немічним і калікам, а в міру фондів і иншим потребуючим.

Для переведення сих обох акцій рішив У. Г. К. у Львові уділювати місцевим кооперативам і громадським позичок з сим, що вони зобовязуються за позичену суму закуповувати харчі і инші предмети щоденної потреби і розділювати їх під контролею Окружних і Місцевих У. Г. К. по цінам, відповідаючим фактичним коштам закупу без зиску, а також розділювати сі харчі між в горі зазначених потрібуючих даром до певної з гори означеної суми.

I. СІЧЕНЬ.

Для Бойківщини (район Синевідська) видано через читальню „Просвіта" в Синевідську на руки о. Маркова на згадану висше акцію 120.000 Мп. з чого 20.000 Мп. на безплатну роздачу.

II. ЛЮТИЙ.

Тов. „Чорногора" в Коломиї для допомоги Гуцульщині уділено позички в висоті 1,700.000 Мп. Зі здаваної суми призначено для розпродажі по низших цінах, 150.000 Мп. на закупку харчів для безплатного розділу між населення, а 50.000 Мп. для кредитованя харчів тим, які зараз не є в силі заплатити.

На подібних услівях видано знова для Бойківщини через о. Маркова 250.000 Мп.

Кромі того вислано до Перемишля 10 сотнарів, а до Синевідська і до Стрия по 5 сотнарів рижу для безплатної роздачі для голодуючих і хорих дітий.

Правна порада.

I. СІЧЕНЬ 1921 р.

Правна Порада інтервеніювала усно і письменно в справах амнестованих вязнів політичних в тюрмі на Бричку, засуджених за політичні „проступки", в справі поправи долі менних в Тухолі, в справі інтернованих на Домбю і в справі еґвізиції Галичан з армії У. Н. Р. Кромі сего інтервеніювано в справах поодиноких покривджених осіб перед ріжними властями. Всіх устних інтервенцій було 74, письменно полагоджено загальних справ 254, справ політичних вязнів з Вісниця 87, справ полонених поміщених в таборі на Ялівця 31, справ асентерункових 14, загальних справ до варшавських міністерств 19. Разом письменно полагоджено 405 справ. Оборони надано 30 підсудним.

II. ЛЮТИЙ.

В місяці лютім вплинуло 200 писем в справі інтернованих, конфінованих і політичних вязнів, 192 запити в справах реквізицій військових шкід і надужить війска насілком уже було 200 подань через вязнів до 30 зарегістрованих вязнів інтернованих і тюрмі. В справі непринятих до служби урядовців вплинуло 775 подань, на які внесено спільну просьбу зі списом всіх категорій непринятих урядників на руки регабілітаційної комісії яка уряди в Намісництві. До цивільних влад і суду звертаєся 47 разів, головно в справі прискорення слідства вязнів та знесення слідчого арешту. Надужить запротоколовано 12, з яких частину прогодошено в пресі, а частину зложено в актах. В військових судах інтервеніювано письменно 7 разів, в карних 36 разів, переважно в справах прискорення слідства і о полекші для вязнів.

Устно видано 89 порад, головно в справах варцелацій, та вказівок куди і як належить звертатися в справі шкід воєнних і надужить.

Оборонці від імени У. Г. К. боронили підсудних в 23 карних процесах.

Листів на Україну і до Росії видано 88.

Допомога придніпрянським Українцям.

Лише на жадання деяких сторін подаємо короткий цифровий виказ з поданих звітів, в якому зазначена допомога У. Г. К. придніпрянським Українцям за січень і лютий. На ділі У. Г. К. в своїй діяльности не робив і не робить ніякої ріжниці між Українцями з обох боків Збруча так як з одного боку в рівній мірі по своїм силам помагає всім потребуючим, так з другого боку в міру можливости старається не допустити до надужиявання своїх середників так придніпрянськими як і наддністрянськими Українцями.

I. Готівкою видано:

	Мп.
поодиноким особам і родинам (С. І.)	32.770
Інтернованим в Тернополи	50.125
Інтернованим в Пикуличах	26.500
Інтернованим в Ланцуті	5.000
Святий Вечір для біженців у Львові	17,857
Просвіт. кружок в Пикуличах і Домбю	6.396
на харчі готівкою	338
Разом	138.985

II. Харчів видано на суму: для біженців у янівських бараках у Львові	23.808
для біженців у таборі інтернованих на „Ялівці"	2.220
284 обідів в кухні П. Секції У. Г. К.	5.680
Разом	31.708
III. Тютюну видано: для усіх таборів 7 кг. і 300 пачок пірosok	4.250
IV. Одяжі і біля та черевиків видано: Через Запомогову Секцію у Львові на суму	103.460

Загальні видатки на допомогу придніпрянським Українцям виносили 278.403 Мп.

Львів, днів 26 марта 1921.

Д-р Стефан Федак, предс.;
М. Галущинський, містопредс.;
В. Целевич, секретар.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА
SUPREME OFFICERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASS'N.

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
СЕМЕН ЯДЛОВСЬКИЙ,
P. O. Box 53, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬ:
ТЕОДОР ГРИЦЕЙ,
329 S. 4th St., Philadelphia, Pa.

ГОЛОВНА МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬКА:
МАРІЯ ОЛЬШАНИЦЬКА
2515 Professor St., Cleveland, O.

ГОЛОВНИЙ РЕКОРДОВИЙ СЕКРЕТАР:
ІВАН КАШТАНЮК,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ ФІНАНСОВИЙ СЕКРЕТАР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
ВАСИЛЬ ЛЕВЧИК,
48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

ЗАВІДАТЕЛЬ „СВОБОДИ":
АНДРІЙ САВКА,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧЛЕНИ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ:
СТЕПАН МИЛЯНОВИЧ,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
ВАСИЛЬ ГАСІЙ,
34 Cooper St., Trenton, N. J.
ІВАН ВАВЕРЧАК,
722 State St., Perth Amboy, N. J.

РАДНІ:
КОНСТАНТИН КИРЧІВ,
3239 Boulevard, Jersey City, N. J.
МИХАЙЛО ПЕТРІВСЬКИЙ,
1500 So. Third St., St. Louis, Mo.
МИКОЛА ШЕВЧУК,
Box 468, Manville, R. I.
ВОЛОДИМИР ЯСЬКЕВИЧ,
229 Kent Ave., Brooklyn, N. Y.
СТЕПАН БЛЮС,
R.F.D.3, Box 43, Albion, Pa., Erie Co.
СТЕПАН КУДРИК,
30 E. 24th St., Siegfried, Pa.
АННА СТАДНИК,
1506 Kenilworth Ave., Cleveland, O.
МАРІЯ МЕЛЬНИК,
51 Pulsyfer St., Auburn, N. Y.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОМІСІЇ:
о. МИКОЛА СТРУТИНСЬКИЙ,
104 S. Wilbur Ave., Syracuse, N. Y.
ДМИТРО АНДРЕЙКО,
P. O. Box 234, Jersey City, N. J.
МИКОЛА МУРАШКО,
337 Remington St., Rochester, N. Y.

Головна канцелярія У. Н. Союза находить ся у власнім домі під числом 83 Grand St., Jersey City, N. J.
Telephone 498 Montgomery.

ПОЛЬСЬКІ МАРКИ.

На польській почтовій марці в ціні 5 марок польських (5 К!) — нарисовано, як польський гусар скаче на спіненім коні — в пропасть. Шабля в руці, розмах великий — а землі під копитами коня вже не стає і він мусить впасти в пропасть. Так летить і Польща вся в пропасть! що дай Боже амінь!

Хрін.

СУДНИЙ ДЕНЬ.

(Оповідання).

Одного літнього дня, перед хатою Степана Мірковича зібралося незвичайно багато людий, а головно дітей. Собаки Степана на вид стільки люда, наче засоромилися, та сховалися долі за хатою й лежали спокійно, не хотіли на нікого загавкати.

Люде перед хатою тиснулися довкруги чогось, та годі було бачити з улиці, що це таке, бо густий був сад і дуже багато людей. Нараз ціла ця товпа кинулася до воріт. Головною улицею пішли до громадського суду. Здається тобі ніхто не остав у хатах, так усе гонить на перелази і плоти — щоби побачити що це такого. Діти покинули свої іграшки, матері оставили купану дитину в корті і горшки, хай скипить — щоби лише побачити це дивне весілля.

Посередині йшли два сини Степана і між собою вели звязаного мужика Мерму Голоскевича. З його шиї звисав неживий індик й колибався то в ліво то в право. За ними ступала ця густа товпа ріжних людей, але діти, ці неструджені пустії бігали вколо всіх цих людей, підбігали на перед й заглядали на Мерму, відступали трошки й говорили:

— Де росло, де паслося, а таки смачна ця печеня! Візьми, Мерма, ще одну ніжку! Візьми, бідненький, наче твою муку від юнацької руки! Ха, ха, ха!

Ступав звязаний Мерма, мовчав і глядів перед себе. Неприємно: все, що живе, впалило в його очі. Богато заципоталося на каміння, щоби лише його йачити, а він не глядів ні на кого. А Мерма хлопець, на якого дивитися! Може йому бути двайцятьпять до двайцятьвісім літ, високий, сильний, ясноволосий, сині очі, густі брови, довгі повіки.

Кілько людей рушило з під Степанової хати за Мермою, двічі стільки пройшло перед громадський суд...

Коли Мерма з людьми дійшов перед суд, Сепан увійшов до середини й сказав судним щось; зараз опісля вийшов віт і присяжні. Посідали.

— Тут більше місця, — каже віт Сіма: — в середині в суді не помістилося би стільки народа, а всі раді почути.

— Так, так! Так лише — говорять довкруги і ці, до котрих це відноситься, і ці що їх це не обходить.

— Дайте Мерму сюди близше і розвяжіть його, чейже не втікне, — каже віт.

— Ні, пане віте, бігме ні, — говорить Мерма — лише хай розвяжуть мені руки.

Розвязали його. Він підшов до стола а й усі люде підійшли близше, щоби чути суд.

— Мермо, — каже віт — скажи-но нам усе по правді, як було, буде тобі лекше.

— Скажу, пане віте, — клянуся перед Богом на мою душу! Проклята хай буде година, не бачив я користи з крайі, тож нічого вже мені і брехати.

— Гарно! говори нам усе; і газда Степан простить тобі, коли правду ксажеш.

Всі засміялися. Мерма закашляв, стягнув сорочку на голе своє рамя, а індик забалакався йому на шиї.

— Хай я скину, віте, цього індика зі шиї. Ледви можу говорити.

— Не можеш скинути. Так тобі гарніше, глянь лише, скільки людей злетілося, щоби тільки побачити, як тобі до лиця цей нащийник, а вчера ніхто навіть глянути не хотів на тебе. Ну говори!

— Мае газда Степан, — почав Мерма покашлюючи — багато індичок і індиків, а гарні вони, горді, червоніється їм гребені наче полумінь, орють крилими, трохи що не говорять: ось-щоби ти зарізав мене! щоби зарізав мене!

— Диви но на них! — каже віт, а люде в сміх.

— В понеділок, в лиху годину — говорить дальше Мерма — вертаю я із Грабівця з Живаном Грудічем тай натрафили ми на Степанові індики. Вони на лиху годину розбрилися по полі й пулькають кожда собі: кав! кав! Чак! чак!

— О, Мермо! — каже мені в лиху годину Живан.

— Чую, Живане! — відзиваєсь я.

— Чи бачиш, яка це гарна печеня?

— Бачу Живане, — відповів я — та яка користь, коли воно чуже.

— Це сотворив Бог, щоби їсти; а газда Степан не може цього всього поїсти. Підійдім лишень завтра вечером й підніймемо там якого індика.

— Я, в лиху годину, сказав: добре! прийди перед вечером до мене!

Вчера перед сумерком прийшов Живан до мене тай сидіди ми до вечера. Потім у лиху годину, вийшли ми id хаті газди Степана. Зловилися ми, у лиху годину, що я перелізу й скину індиків, а він буде стояти за плотом й схопить їх, та поскрупує головки. Так ми і зробили. Здіймив я в лиху годину, одного індика і подав йому через пліт. Взяв він його і не знаю, що з ним зробив, а я, в лиху годину здіймив і другого, та він не хапає його, лишень мені мацає по руках. Гадав я, що хоче щось казати.

— Тримай індика! — прошептав я йому. Він мовчить й хапає мене за руку.

Скільки хочете за індика? — питає віт.

— Скільки я не хотів би, він не може заплатити.

— Може тобі відробити, — каже віт.

— Непримена для нього праця! Як би він був до праці, не йшов би на таке.

Віт і присяжні підняли близше до себе і говорили щось між собою. Позвали й газду Степана — посміялися, а потім кожній сів на своє місце.

Встав віт Сіма й каже:

— Чуєш, мерма, і ви всі люди! присудили ми так:

— Щоби Мерма перейшов так по цілому з індиком на шиї; перед ним най іде присяжний з великим калатаолом. При всіх великих перехрестних дорогах має присяжний стануги, а Мерма хай крикне на першому перехресте:

— Хотів я печені, а остав без хліба!

На другому:

— Думав я, що мене ніхто не бачить, а скликав усе село!

А на третьому:

— Чого шукав я, того мало найшов!

Відвели Мерму від суду: поперéду присяжний клепче, діти верещать, жінки регочуться, люди сміються...

ОСТАЄТЕ В АМЕРИЦІ ЧИ ВЕРТАЄТЕ ДО КРАЮ

Найважнійшою річию, щобисьте се зробили як найскорше і наподібно для Вас і для Вашої родини користю. Маєте намір остати в Америці чи виїхати до краю, маєте намір спровадити тут родину і управляти свої життє в Америці чи задумуєте завести господарку в краю маєте намір набути собі дещо певного і доброго тут або в краю, маєте які справи до переведення в Америці або в краю.

Зверніть ся з повним довірєм до нашого Товариства Помочі Емігрантам — напишіть Ваше бажаня а одержите від нас найлучші вказівки та ретельну поміч і услугу в кождій справі, як американській так краєвій. — КОЛИ ЇДЕТЕ ДО КРАЮ АБО ХОЧЕТЕ СПРОВАДИТИ РОДИНУ ДО АМЕРИКИ АБО ПОДАТИ РОДИНІ ПОМІЧ — СЕЙЧАС НАПИШІТЬ ДО НАС ПО ІНФОРМАЦІЇ. — Ціль нашого Товариства Помочі Емігрантам є дати нашим людям у всім чесну пораду і ретельну услугу. — На відповідь треба долучити 2 центову марку. Адресуйте так:

IMMIGRANT AID COMPANY, Inc., 49 East 7th Street, New York City.

УКРАЇНЦІ В ШІКАГО, ПУЛМАН, БОРНСАЙД, ГЕМОН!

Будівельно-позичкова фірма дає Вам найкрасшу нагоду набути в Шікаго чудові проперти і муровані доми. НА СПЛАТУ. Проперти віддалені 25 минут трамваєм від середини міста, при трамваєвих лініях, близько великих електрично-автомобілевих фабрик, де працює найбільше робітників в цілім Шікаго. За $100 завдатку згори і $5.25 (разом з процентом) місячної сплати ми даємо Вам в посідання найкращі проперти, з цементовими хідниками, водою, газом, при чудових бульварах. Фірма дає кождому 90% позички на будову мурованого дому, і рент сплатить Вам позичку протягом 7 літ. Ульоковане гроші в міських проперти з найбезпечнійший інвестментом в цілім світі. Всі банки інвестують депозити найбільше в проперти. Проперти платять 3%, з кого депозитом платять 3%. Будуєте самі вартости. Кождого року Шікаго зростає о 100.000 мешканців, і вартість міських проперти збільшається що 5 літ, а корнери і взагалі бізнесові проперти потроюють свою вартість. 01-4422

Українці, ставайте властителями проперти великанського міста Шікаго, що вибиваєсь на торговельно-промисловий осередок світа. Ідіть разом з Американцями. Найбідніший має нагоду. Наші українські урядники послужать кождому порадою. Пишіть або голосіться до:

H. W. ELMORE & CO., Ukrainian Department
348 NATIONAL LIFE BUILDING, 29 S. LA SALLE STREET, CHICAGO, ILL.

СКОРА ПОМІЧ!

Неміч в переперашованю, укучення, витягнення чашія з гусятаю, біль в бедрах і литках, викликана і внесилае можна позбутись, якщо сейчас „при штемплем в потребі".

PAIN-EXPELLER

Родини, котрі переконались про успіх сего средства не можуть оставатись без його. 6 тільки один рід Пейн-Експелера, а єсть дві марки повірности для перегрітоганий знак

„ЯКОРА"

Пачку, що не має сего знаку, наежить відкинути, як підробку 35 або 70 цнт. в аптеках, або просто від

F. AD. RICHTER & CO., 87, 35th Str., Brooklyn, N. Y.

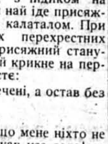
ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ ДАНЦИГ, ВАРШАВУ, БРЕМЕН, ГАМБУРГ, РОТЕРДАМ, АНТВЕРПІЮ.

по цінах компанійних без додатку, 3 місця на місце. Полагоджую пашпортові залізниці, помагаю в оплаті такси, асекурую багаж до місця призначення. Інформації даром в потребі

I. HERZ, банкир і нотар, 249 W. 34th St., NEW YORK, N. Y.

30-ДНЕВНА БЕЗПЛАТНА ПРОБА

Виберіть собі із 44 стилів, кольорів і сайзів, славний RANGER байцикль. Доставляємо безплатно на пробу, самі оплачуємо пересилку від фабриканта впрост до їздця, по фабричних цінах. Щадіть $10 до $25 непотрібних видатків при покупці. Маєте 12 місяців щоб на сплату. Ви себе стаєте властителем і користуєтесь нашим легкоспллатним пляном. Родичі купуються вашого хлопця; — енергічні хлопці заробляють опісля сплачують малі місячні рати. Гумові обручі, трубки, колеса, лямпки й инші часті по половині звичайної ціни. Не посилайте грошей. Пишіть за великим безплатним Ranger каталогом, баечі ціни і услівя.

MEAD CYCLE COMPANY Dept. H-375 CHICAGO

DR. M. SMITH
16 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072.
коло Церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Наймодерніші електричні апарати.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Години приняття: від 9. рано до 9. вечер, а в неділі від 10. до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. ІВАН СМІТ
ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР.
Години урядові: 12-2 попол. і від 6-8 вечер, а в неділі і свята від 10. рано до 2. попол. Телефон Stuyvesant 4493.
Dr. JOHN SMITH, Jr.,
327 E. 17th St., New York, N. Y.

НЕДУГИ МУЩИН
DR. KOLER
638 PENN AVENUE, PITTSBURGH, PA.
Говорить по українськи.
Др. Колер відбув свої студії в Росії і має 28 літ досвіду у лічиню мущин. Голоситься особисто, почтою не лічу. Години приняття: від 9. рано до 5. веч., в неділі від 9. до 2. попол.

ПРОФ. ДОКТОР ДЕЙЧ
ДОКТОР МЕДИЦИНИ
Лічить особисто з успіхом всякі недуги мущин, женщин і дітий.
Dr. DEUTCH,
229 E. 14th St., New York City.
Тел. Stuyvesant 933.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить всякі недуги мущин, женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG,
304 — 2nd AVENUE,
(межи 17. а 18. улицею)
NEW YORK, N. Y.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон: 1882 Stuyvesant.

БЕЗ НОЖА І МЕДИЦИНИ.
Перший Український Хиропрактор
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
лічить ріжні задавнені хороби так
МУЩИН ЯК ЖЕНЩИН
Ню Йорк офіс: 335 E. 18th Street. Понеділок, середа, пятниця від 9. рано до 8. вечер. В неділі від 10. до 1. Ньюарк (Newark) офіс: 3 Belmont Av. (epr. Court St., коло церкви) вівторок, четвер і субота від 10. рано до 8. вечер. 83вчс

Dr ZINS.
СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
Говорить по українськи. Має 25-літну практику в „Ню Йорк Пост Грaдуейт Госпітал" і „Джан Гокинс Госпітал" в Бал.
Лікарська Порада Даром.
Год.: від 9. рано до 8. веч. В неділі від 9. рано до 4. поп.
110 East 16th St. N.Y.
між Irving Pl. & Union Sq.

KI-MOIDS
(ЗЕРНИСТІ)
ПРОТИ НЕСТРАВНОСТИ
Смачне в ужитку, помічне; розпливаєсь сейчас на язику або у воді; уживайте після потреб.
СКОРА ПОМІЧ!
Є також в табличках для вигоди купуючих.
Продуковані через Scott & Bowne вивторці
SCOTT'S EMULSION 12

SANTAL MIDY
СКОРА ПОМІЧ на катар міхурця і почк. Певне і успішне. Кожда капсулка означена MIDY. Стережіться підробок.

ГРОШІ пересилаємо найскорше і по найнизшім курсі.
ШИФКАРТИ до краю і з краю, на найліпших почтових кораблях з окремими каютами.
ПАСПОРТИ і справи нотаріяльні.
Від депозитів платимо 4 процент річно.
ТОМУ користайте з чесної і ретельної обслуги і удавайтесь до:
EMIL KISS, BANKER
133 SECOND AVENUE, NEW YORK, N. Y.